

Ida Vahtera

**BODOMINJÄRVEN SYNKKÄ SALAISUUS–
Narratiivinen tutkimus median rakentamasta synkän
matkailukohteen paikan identiteetistä**

Pro gradu- tutkielma

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Matkailututkimus

Syksy 2017

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta-

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Bodominjärven synkkä salaisuus– Narratiivinen tutkimus median rakentamasta synkän matkailukohteen paikan identiteetistä

Tekijä: Ida Maria Vahtera

Koulutusohjelma/oppiaine: Matkailututkimus

Työn laji: Pro Gradu -työ X Sivulaudaturtyö__ Licensiaatintyö__

Sivumäärä: 66

17.12.2017

Tiivistelmä:

Tutkielman empiirisenä ilmiönä on synkkä matkailu. Synkkä matkailu on mielenkiintoinen matkailun ilmiö, jota on tapahtunut matkailussa niin kauan kuin ihmiset ovat matkustaneet. Medialla on suuri rooli synkän matkailukohteen identiteetin muodostumiseen varsinkin matkailijoille. Synkkää matkailua on *aiemmin tutkittu* matkailijoiden motiiveina matkustaa paikalle. Paikan identiteettiä on tutkittu matkailijan kokemusten avulla. Matkailukohteen paikan identiteettiä on tutkittu myös Pro gradu tasolla Lapin yliopistossa.

Yleisenä tavoitteena tutkielmassa on tutkia median vaikutusta synkän matkailukohteen rakentumiseen. *Tutkimuskohteena* toimii matkailukohteen identiteetin rakentuminen mediassa synkkänä matkailukohteena. *Tieteellinen tehtävä* on tutkia; millainen on mediassa rakennettu Bodominjärven paikan identiteetti synkkänä matkailukohteena. *Osakysymyksiä* tutkielmassa ovat: Miten paikan identiteetti määritellään? Millainen on synkkä matkailukohde? Mitä Bodominjärvestä kerrotaan artikkeleissa? Miten Bodominjärvi paikkana kuvattiin artikkeleissa? *Aineistona* tutkimuksessa käytetään Helsingin Sanomien sekä Ilta-Sanomien vuoden 2016 uutisointia Bodominjärvestä Tutkielman *metodi* on narratiivinen tutkimus, jonka avulla analysoidaan median rakentamia mielikuvia Bodominjärvestä paikkana ja kontekstia. Matkailijana olen itse synkkä matkailija ja tutkielmasta tulee esille, että olen myös matkustanut Bodominjärvelle.

Tuloksena tutkielmassa saatiin, että median rakentama paikan identiteetti Bodominjärvelle rakentuu murhien ympärille. Bodominjärvestä kerrottiin urheilukertomuksissa, rikoskertomuksissa, kauhukertomuksissa ja murhakertomuksissa. Urheilukertomusten osuus on 10%. Mielikuvat Bodominjärvestä rakentuvat murhiin ja pelkoon. Tulosten perusteella Bodominjärvi liitetään myös pelkomatkailuun. Sen ympärillä pyörii kummitustarinat, myytit ja legendat Bodominjärvestä. Suomen historiaan verraten Bodominjärven tapahtumista ei ole kulunut kauaa aikaa. Tapahtumiin välillisesti ja välittömästi vaikuttaneita henkilöitä on vielä elossa. Sen vuoksi tutkielma rajattiin tarkasti käsittelemään vain paikkaa. Täten tutkielmassa ei tule esille tapahtumiin liittyvien henkilöiden nimiä. Tutkielmaa voisi jatkaa tutkimalla, kuinka moneen Bodominjärven matkailijaan tapahtumat tai mediassa kerrotut kertomukset vaikuttavat ja vaikuttavatko ne niin vahvasti, että matkailijat matkustavat paikalla vain tapahtuman takia.

Avainsanat: *Synkkä matkailu, Bodominjärvi, paikan identiteetti, Suomi, Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, narratiivinen*

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi

University of Lapland, Faculty of Social Sciences

Title: Bodomlake's dark secret- narrative research of media built dark tourism destination's place identity

Author: Ida Maria Vahtera

Degree programme/Field of study: Tourism Research

Type of work: Master thesis

Number of pages: 66

10th of December 2017

Abstract

Empirical phenomena in this research is dark tourism. Dark tourism is interesting phenomena in tourism industry. As long as people have travelled there has been dark tourism. Media plays a big role by building identities to tourism destinations. *Previous research* of dark tourism has been about the motives; why to travel there. Formation of place identity has been researched before using tourist experiences. In Finland research of dark tourism destinations is smaller. Place identity has been researched before at master level in University of Lapland.

General aim is to research media's influence on dark tourism destinations. *Research subject* is tourism destination's media built place identity to dark tourism destination. *Academic assignment* is What kind of place identity media has built to Bodomlake as a dark tourism destination. *Sub-questions* are: How is place identity defined? What kind of destination is dark? What was told about Bodomlake in material? How was Bodomlake viewed as a place in materials? *Data* is collected from two Finnish medias; Helsingin Sanomat and Ilta-Sanomat. The material is all the articles about Bodomlake at 2016. *Research method* is narrative research. Narrative research analyses media's built images of Bodomlake as a place and the context it is mentioned. As a traveller I am dark tourist and it will also be noticed at the research that I visited in Bodomlake.

As a *result*, media's built place identity to Bodomlake revolves around murders. Bodomlake was mentioned in sport stories, crime stories, horror stories and murder stories. From the whole data sport stories were 10%. Images of Bodomlake are around murder and fear. As a result Bodomlake was connected also to fright tourism. Bodomlake's narrative is around ghost stories, myths and legends. History of Finland is not long. People who were affected by the happening might still be alive. Therefore, there will be no names mentioned in this research. It is only about the place. Next idea for the research could be if media's built identity actually affects tourists to travel to Bodomlake.

Key words: *Dark tourism, Bodomlake, place identity, Finland, Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, narrative*

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Bodominjärvi matkailukohteena	5
1.2	Identiteetin määritelmä	8
1.3	Aikaisempi tutkimus	10
1.4	Tutkimuskohde ja tutkimustehtävät	12
1.5	Narratiivinen tutkimus media artikkeleista	13
1.6	Tutkielman rakenne	16
2	Synkkä matkailu	17
3	Relphin paikan identiteetin ulottuvuudet	22
3.1	Paikan identiteetti	22
3.2	Paikan identiteetin muodostuminen ulkopuolisen kokijan silmin	23
3.3	Paikan identiteetin muodostuminen sisäpuolisen kokijan silmin	25
3.4	Yhteisöllinen ja henkilökohtainen paikan identiteetti	28
4	Narratiivinen analyysi median rakentamasta identiteetistä	31
4.1	Aineisto	31
4.2	Tutkimusmenetelmä	33
5	Kertomuksia Bodominjärvestä	36
5.1	Urheilukertomus	36
5.2	Rikoskertomus	38
5.3	Kauhukertomus	41
5.4	Murhakertomus	44
6	Murhaleikistä synkkään rikokseen	47
6.1	Suomen historian yksi synkimmistä tapahtumista	47
6.2	Paha paikka	49
7	Bodominjärvi synkkänä matkailukohteena	52
7.1	Murhapaikka synkkä matkailukohde	52
7.2	Pelkomatkailu	54
8	Yhteenveto	57
	Kiitokset	61
	Lähteet	62

1 Johdanto

1.1 Bodominjärvi matkailukohteena

Mitä sinulle mieleesi tulee sanasta Bodom? Toisille se on virkistätymispaikka, mutta Bodomin voi myös yhdistää yhteen Suomen suurimpaan heavy metal- bändiin *Children of Bodomin*, joka on arvostetussa asemassa myös kansainvälisesti. Bodom- sanan johdannaisella Bodominjärvellä on kuitenkin taustallaan mysteeri, joka vielä tänäkin päivänä on osa Suomen rikoshistoriaa (Yle Elävä arkisto, 2011). Kesällä vuonna 1960 neljä nuorta, kaksi tyttö ja kaksi poikaa, päättivät lähteä telttaretkelle Bodominjärven rannalle. Tämä telttamatka kuitenkin muutti nuorten elämän ja samalla järkytti ihmisitä ympäri Suomea. Bodominjärvi leimautui osaksi Suomen rikoshistoriaa. Neljästä nuoresta vain yksi palasi hengissä kotiin kesäisen helluntain jälkeen. Mitä tapahtui? Kuka oli murhaaja? Sitä ei tiedetä vielä tänä päivänäkään, mutta Bodominjärvi tiedetään. Median kiinnostus Bodominjärveen ja sen mysteeriin on ollut pettämätön. Vuosien vaihteessa se kuitenkin unohtui, kunnes taas 2000-luvun alussa se nousi pinnalle uusien oikeudenkäyntien seurauksena. 16 vuotta myöhemmin se nousi uudestaan pinnalle Taneli Mustosen ohjaaman Bodom-kauhuelokuvan myötä. On selvää, että Bodominjärvestä on tullut suomalaisia kiehtova rikosmysteeri, jonka ympärillä erilaiset teorit surmayöstä elävät vielä tänäkin päivänä. (Yle Elävä arkisto, 2011.)

Bodominjärvi sijaitsee Espoossa Oittaa alueella. Bodominjärveä ja sen aluetta kuvataan omaleimaisena historiallisena miljöönä, jossa sijaitsee paljon kartanoita ja huviloita. Seutua kuvataan aktiivisena matkailukohteena, jossa on mahdollisuus patikoida ja leireillä. VisitEspoo sivuilla Bodominjärveä suositellaan aktiivi- ja luontomatkailuun, jonka tarkoituksen on mielenvirkistytymisen, hyvinvointi sekä luonnosta saatavat kokemukset. Leirintäalue Bodominjärvellä on viihtyisä. Yöpymismahdollisuuksia on telttä, mökki, tai asuntovaunu. (VisitEspoo, 2016.) Oman kokemukseni perusteella Bodominjärvi on aktiivinen ja siisti paikka myös lapsiperheille. Kävin Bodominjärvellä heinäkuussa vuonna 2017. Vierailu sijoittui alku heinäkuuhun. Sää ei suosinut vielä uimareita, mutta Bodominjärven yhdellä rannalla oli silti kova vilinä ja vilske. Suuri leikkipuisto aivan rannan

tuntumassa oli täynnä leikkiviä ja nauravia lapsia, joita vanhemmat vahti. Parkkialue on suuri ja kaikki vieraat mahtuivat varmasti autojen kanssa. Alue on muutenkin selkeästi hyvin pidetty, koska siellä oli hyvin siistiä. Roskia ei ollut juuri missään.

Tripadvisorista ei löydy Bodomjärveä. Bodom mainitaan yhdessä arvostelussa, jonka kohteena on taukopaikkana toimiva kahvila, mutta muuten Bodomjärven ympäristö ei ole mainittuna. (Tripadvisor, 2016.) Tripadvisorissa annetaan paljon kommentteja matkailukohteista erityisesti kansainvälisellä tasolla kansainvälisille matkailijoille. Voidaankin pohtia, onko Bodominjärven matkailuvietti kotimaanmatkailussa siten ja se on suomalaisille tunnettu ja mieluinen paikka mutta siitä ei keskustella mediassa.

Ei ole ihme, että suomalaiset kiinnostuivat Bodominjärvestä yhä uudestaan. Mediatietoisuuden saatelema monet matkailijat ovat vierailleet murhapaikalla. Bodominjärven tapahtumat eivät ole salaisuus. Jokainen pystyy netistä löytämään kertomuksen tapahtumien kulusta ja kuvia raadellusta teltasta. Asiasta kiinnostuneet ovat aina pystyneet löytämään tietoa Bodominjärvestä. Tämän vuosikymmenen media uutisoinnin perusteella Bodominjärvi on edelleen matkailijoita kiinnostava paikka. Matkailijat haluavat kokea paikan itse. Sosiaalisessa mediassa jaetaan reittiohjeita suoraan murhapaikalle ja iltapäivälehdet kirjoittavat aiheesta aina kun siihen annetaan mahdollisuus. Murhapaikka onkin suosittu leiripaikka, jos on uskominen Iltasanomien vuoden 2010 uutisointia Bodomjärvestä kaatopaikkana. Matkailijat haluavat artikkelin mukaan yöpyä juuri sillä paikalla, missä nuorten telttä sijaitsi mutta jättävät jälkeensä suuren määrän roskaa lähtiessään. (Iltalehti, 2010.) Kuten alussa mainitsin, Bodominjärven ympäristö on siisti. Samaa ei voi sanoa siitä niemenkärjestä, jossa nuorten telttä sijaitsi. Paikalla oli paljon vanhoja nuotioita sekä yllättäen myös uuden näköinen telttä, joka oli kaatuneena. Kunnosta päätellen se ei ole siinä kauaa ollut. Ilmeisesti joku tai jotkut ovat halunneet viettää Bodominjärvellä yön, mutta matka on loppunut lyhyeen ja ehkä he ovat lähteneet niin nopeasti pois, etteivät ole kerenneet pakata telttää mukaan. En kuitenkaan usko, että telttä oli sattumalta pystytetty niin lähelle murhateltan paikkaa.

Bodominjärveen matkailukohteena vaikuttaa myös siitä tehty uutuuksena elokuva vuonna

2016. Elokuva on genreltään kauhuelokuva tarkemmin slasher- elokuva, joka jo määrittelee sen, miten Bodominjärveä ja sen tapahtumia on käsitelty elokuvassa. Slasher- elokuva kauhugenressä tarkoittaa silvontaa. Kauhugenressä pyritään pelottelemaan katsojia. Varsinkin nuorison tietoisuuteen Bodominjärven tapahtumat nostattanut elokuva tuo Bodominjärven tälle vuosikymmenelle ja vaikuttaen siitä saatuihin mielikuviin. Suomen Elokuvasäätiön tilastojen mukaan Bodom- nimellä kulkevan elokuvan katsojamäärä on 60 302 katsojaa. Elokuva sai ensi-iltansa 19.8.2016 (Suomen Elokuva säätiö, 2016). Bodom- elokuvan taustalla toimii vuoden 1960 tapahtumat. Bodominjärvelle viedään elokuvassa uusi nuorisojoukko, joka oleilee alueella samalla tavalla kuin vuoden 1960 nuoret. Erona on, että uudessa elokuvassa nuoret tietävät tapahtumasta, joka on yksi syy, miksi he ovat paikalle päätyneet. Juonen idea kietoutuu siihen, että murhaajaa ei ole ikinä löydetty. (Koponen, 2016.) Vielä ei ole tietoa lisääkö tämä vierailijoita Bodominjärvellä vai ei. Nuorison piirissä kauhuelokuvat sekä kummittelevat paikat ovat aina olleet pinnalla. Voin itsekkin myöntää käyneeni autoilla rakennuksilla tai paikoilla, jossa ihmiset ovat kuolleet.

Tutkimuksen tieteellinen tavoite on tutkia Bodominjärven paikan identiteettiä synkkänä matkailukohteena. Paikan identiteetin muodostumisessa ollaan erityisesti kiinnostuttu siinä, miten se muodostuu median kirjoittamissa aineistoissa. Yhteiskunnallisesti tutkielman tavoitteena on nähdä, miten media vaikuttaa matkailukohteiden paikan identiteettiin yhteiskunnallisesti. Synkkä matkailu on kasvava matkailun osa-alue, jota Suomessa tällä hetkellä harrastetaan *underground* matkailuna. Synkkä matkailu ei ole kasvava matkailun alue vain Suomessa vaan myös muualla maailmassa. (Koutonen, 2012.)

Tutkielmassa tulee ottaa huomioon, että Suomen historia ei ole pitkä. Bodominjärvestä ei ole kulunut yhtä kauan aikaa kuin esimerkiksi Englannissa Viiltäjä Jackista. Ihmisiä, jotka elivät murhien aikaan, on vielä elossa mukaan lukien yksi eloonjääneistä. Sen takia tutkielmani on tarkasti rajattu. Väitteeni on, että Bodominjärven murhat vaikuttivat pysyvästi Bodominjärven paikan identiteettiin ja medially on vaikutusta pitää tätä identiteettiä yllä myös tänä päivänä. Myös nuorempi sukupolvi tietää murhista. Spekulaatiot jatkuvat, mutta näen myös Espoon matkailustrategiassa Bodominjärvestä täysin erilaisen puolen.

Oma mielenkiintoni on myös saada tietää, miten Espoon luoma identiteetti Bodominjärvelle eroaa valtamedian luomasta identiteetistä.

1.2 Identiteetin määritelmä

Identiteetin määrittelemisen on vaikeaa, koska se on moniulotteinen. Moniulotteisuudella tarkoitetaan, että identiteetti henkilön identiteetti rakentuu monien eri vaikutusten alaisena. Identiteetti muodostuu sukupuolen tai yhteiskunnan vaikutuksen alaisena, mutta identiteettiin liittyy, ettei sitä voi määritellä kuin henkilö itse (Somers, 2004, 619).

Identiteetillä ei ole vain yhtä ja ainutta selittämisen tapaa, vaan sen voi liittää useisiin eri tilanteisiin. Eri identiteettejä voimme tavata kaikkialla, missä vaan ja miten vain. Elämme identiteettien ympäröivässä maailmassa. Meillä jokaisella on oma identiteetti, joka on ihmisen identiteetti, mutta voimme myös havaita paikan identiteettejä, kulttuurillisia identiteettejä sekä brändiin ja yritysmaailmaan liittyviä identiteettejä. (Relph, 1986, s. 45.) Identiteettien jatkumo on loputon tässä maailmassa. Identiteetti tekee meistä yhtenäisiä, mutta samalla yksilöllisiä.

Psykologiassa identiteetti määritellään ihmisen keskeisimmiksi piirteiksi, joiden kautta hän määrittelee itsensä. Ihminen voi määritellä itsensä kansalaisuuksien mukaan, mutta se ei pelkästään riitä vaan identiteettiin liittyy myös persoonallisia ominaisuuksia ja sosiaalisia sidoksia. Ihmisen identiteetti tarkoittaa henkilön yksilöllistä minuutta, joka voidaan jakaa kolmeen osaan. Valistuksen subjektiin, sosiologiseen subjektiin ja postmoderniin subjektiin. Nämä kaikki identiteetin osat voidaan havaita samaan aikaan. Valistuksen subjekti tarkoittaa yhtenäistä yksilöä, jolla on järki, tietoisuus ja toimintakyky. Sosiologinen subjekti on kiinnitettyä ihmiseen ja yhteiskuntaan ja se käy yksilön ja kulttuurin välistä dialogia identiteetistä, joka muokkaa yksilöä. Postmoderni subjekti on koko ajan muuttuvaa identiteettiä. Ihmisillä on havaittavissa eri identiteettejä eri aikoina. Postmoderni subjekti ei ole kiinni yksilön biologiassa tai historiassa vaan se muotoutuu ja muokkautuu toistuvasti niiden tapojen mukaan, miten meille puhutellaan tietyssä ympäristössä tai kulttuurissa. (Hall, 1999, s. 23; Vilkkö-Riihelä & Laine, 2005, s.30.)

Identiteetti muokkautuu ihmisen kokemusten kautta. Kokemus voi olla, joko negatiivista tai positiivista, jolla on vaikutusta henkilön näkemyksiin ja olemiseen. Descartesin ja Humen ajatukset ihmisen identiteetistä ovat filosofisia näkemyksiä eivätkä ne keskity psykologisiin osiin. Ajatukset ja kokemukset muokkaavat identiteettiä samoin tavoin kuin kulttuuri, johon olemme syntyneet tai, johon otamme osaa. Ihmisillä on erilainen identiteetti, mutta materiaaliset elementit ovat kaikilla samat. Meillä on ruumis, järki, tietoisuus sekä ajattelemiskyky, joka yhdistää meidät samaksi olennoiksi. Erilaisuus on immateriaalisista osista riippuvaa. Ihmisen identiteetti on ainutlaatuinen yhdistelmä ihmisten omia arvoja, päämääriä, asenteita, käyttäytymistä ja luonteenpiirteitä. (Saarinen, 1994, s. 99-101.)

Sanalla kulttuuri on yritetty selittää ihmisen yhtenäistä käyttäytymistä. Kulttuuri myös sisältää yhteiset tarkoitukset kulttuuripiirissä. Yksilön käyttäytymisellä on usein vaikutus siihen, mihin kulttuurin he kuuluvat. Se ei ole kuitenkaan vain yksilön omaleimaisia käyttäytymisen piirteitä vaan kulttuurilla on ominaista, että se on tietyn yhteisön luoma. Tietyllä yhteisöllä esimerkiksi tietyn kansalaisuuden edustajilla on yhteisiä kulttuurillisia piirteitä. Kulttuuriin kuuluu käytöksen lisäksi arvot, symbolit sekä kieli. Nyky-yhteiskunnassa kun puhutaan kulttuurista, on otettava huomioon myös globalisaatio, joka on hälvettänyt kulttuurien rajoja keskenään. Globalisaation myötä yksilön liittäminen yhteen kulttuurilliseen ryhmään on tullut vaikeammaksi. Kulttuuristen rajojen ulkopuolelle muuttaminen on myös lisännyt ihmisten sekoittanut ihmisten kuulumista tiettyyn kulttuuriin. Esimerkiksi maahanmuutolla on vaikutusta kulttuurien sekoittamiseen ja täten sillä on vaikutusta yhteisön sekä yksilön identiteettiin. (Somers, 2004, s. 437.)

Kulttuurilliseen identiteettiin kuuluu myös muita elementtejä, kun vain valtiolliset rajat. Esimerkiksi sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, luokka ja poliittiset ideologiat liittyvät kaikki kulttuurilliseen identiteettiin ja, miten kulttuurissa käsitellään näitä asioita. Kulttuurien häilyvien rajojen myötä myös nämä erilaiset arvo näkemykset ovat aikaisemmin yhtenäisen kulttuurin muuttajia. (Somers, 1994, 437;267.) Se ei kuitenkaan sulje pois, sitä etteikö yksilö tuntisi kuuluvansa tiettyyn kulttuuriin. Arvo näkemyksistä huolimatta yksilö voi tuntea vahaa kansallista kuuluvuutta tiettyyn kulttuuriin.

David Hume lisää joukkoon kokemuksellisuuden eli empirismin. Ihmisen identiteettiin vaikuttaa muutkin asiat kuin pelkästään järki ja mielenajattelu. William Jamesin mielestä persoonallinen identiteetti eli ihmisen identiteetti on jatkuvaa toimintoa osatekijöiden vuorovaikutuksesta ja yhdistymisestä kokonaiseksi *puhtaaksi minuksi*. Näitä osatekijöitä on materiaallinen, sosiaalinen ja henkinen. Jaottelu on samantapainen kuin filosofian ajattelijoilla, mutta siihen lisätään psykologisia piirteitä ihmisen identiteetistä. Materiaallinen on kaikkea, mitä ihminen voi pitää omanaan. Ilmeisin materiaallinen osatekijä on ihmisen ruumis, mutta siihen sisältyy kaikki vaatteista asuntoon. Tärkeimpänä pidetään kuitenkin niitä asioita, mitä ihminen on itse tehnyt, koonnut tai luonut. Kaiken ihmisen itse tehdyn menestys vaikuttaa ihmisen identiteettiin. James kuvaa ihmistä luontaisesti sosiaalisesti olennoksi ja käyttäytyminen on aina tilannekohtaista. Ihmisen identiteetti muokkautuu siihen suuntaan, millaisia ovat muut läsnä olevat ihmiset. Viimeiseksi ihminen on ajatteleva olento. Tähän kuuluu ihmisen maailmankuva, uskonnot sekä tulkinta omasta itsestä. Nämä kaikki kolme osatekijää vaikuttaa ihmisen identiteettiin, mutta niiden yhtäaikainen vuorovaikutus keskenään antaa meille puhtaan persoonallisen identiteetin. (Saarinen, 1994, s. 99-101.)

1.3 Aikaisempi tutkimus

Steven M. Schnell vuonna 2003 tutki paikkaa ja identiteettiä Yhdysvalloissa. Tämän tutkielman kohteena oli kertomusten luominen Yhdysvaltojen Kansasissa sijaitsevasta Lindsborgin kaupungista, jossa ruotsalaisten osuus oli väestössä suuri. Tutkielma tutki ruotsalaisia vaikutteita paikassa ja paikan identiteettiä kertomuksien avulla. (Schnell, 2003, s. 1-30.)

Asiakkaiden näkökulmasta matkailukohteen identiteettiä on selvittänyt myös Haantien Minna-Carita Kristiina omassa Pro gradu- tutkielmassaan vuonna 2013. Tutkielma on tehty Inari-Saariselän matkailijoille osana brändin identiteettiperustaista kehitystyötä. Tässä tutkielmassa paikan identiteettiin ei oltu käytetty Edward Relphin identiteetin määritelmiä ja tutkimus on tehty kyselyiden perusteella asiakkailta. (Haantie, 2013, s. 1-142.) Oman tutkielmani näkökulma on median tuottama paikan identiteetin kuva matkailukohteelle.

Joensuun Yliopistossa myös Räsänen Maija on tehnyt maantieteen pro gradu-tutkielman matkailukokemuksista ja alueellisen identiteetin rakentumisesta. Räsänen tutki matkailun ja matkustamisen kokemusten vaikutusta ihmisten aluetietoisuuteen ja alueellisen identiteetin rakentumiseen. Tutkimus on osaksi humanistista maantiedettä ja matkailua. Tavoitteena tutkielmalle oli selvittää matkustamisen, paikkakokemukse, aluetietoisuuden ja alueellisen identiteetin yhdistyminen suomalaisen elämässä. Tutkielma suoritettiin teema-haastattelujen kautta. (Räsänen, 2012, s. 6-7.) Räsänen tutki paikan identiteetin rakentumista yhdessä tilan kanssa.

Tampereen yliopistossa Lind Sami teki pro gradu-tutkielman *Paikkakokemuksen subjektiivinen totuus- Humanistisen maantieteen mukaisen paikkakokemuksen analyysi Søren Kierkegaardin eksistenssitason teorian näkökulmasta*. Søren Kierkegaardin eksistenssitason teoriaa käytettiin paikkakokemusten tutkimiseen. Lindin tutkielman tehtävänä oli kuitenkin tutkia, mitä annettavaa Søren Kierkegaardin teorialla on, kun ihmiskäsitykseen liittyvällä eksistenssi tason teorialla tutkitaan paikkakokemusta. (Lind, 2008, s. 5.) Paikan kokeminen on osa paikasta rakentuvaa identiteettiä. Tässä tutkielmassa paikan kokeminen on osa paikan identiteetin muodostumista.

Synkkää matkailua on puolestaan tutkittu jo huomattavasti enemmän kansainvälisellä tasolla ja ulkomailla. Kiinassa on tutkittu matkailijoiden motivaatiota ja kokemuksellisuuden suhdetta matkustaa synkkään matkailukohteeseen. Matkailukohteena Kiinassa tehdyssä tutkimuksessa on Beichuanin maanjäristysalue. Tutkimuksen näkökulmana toimi, miksi matkailijat matkustavat synkkiin matkailukohteisiin ja mikä vaikuttaa matkailukokemuksiin synkässä matkailukohteessa. (Yan, Zhang, Zhang, Lu & Guo, 2016, s. 108-121.) Oman tutkielmani taustalla ei ole tarkoitus pohtia, miksi ihmiset matkustaisivat synkkiin matkailukohteisiin vaan tuoda esille, miten synkkä matkailukohde rakentuu mediassa. Tutkielmassa tuodaan esille median vaikutus paikan identiteetin muodostumiseen ja tutkielmaan on tarkoituksellisesti valittu matkailukohde, jolla on jo raaka historia. Eroavaisuutena omaan tutkielmaani on kohteen muodostuminen synkäksi matkailukohdeeksi. Kun Kiinassa kohde on, luonnonvalinnan kautta syntynyt synkäksi matkailukohdeeksi niin tässä tutkielmassa matkailukohteeseen on vaikuttanut ihmisen tekemä rikos, jonka ympärille muodostunut mysteeri tuottaa erilaisen synkän matkailukohteen.

Tämä tutkielma erottuu aiemmista tutkimuksista tutkimuskohteen valossa. Paikan identiteettiä ei ole yhdistetty synkän matkailukohteen identiteetin rakentamiseen. Toiseksi tutkimuksen aineisto koostuu median artikkeleista. Matkailukohteen identiteetin muodostumista tutkitaan median avulla. Media tekee identiteetin kollektiiviseksi ja osaksi yhteiskuntaa. Kolmanneksi tutkimuksen kohde on synkän matkailukohteena Suomessa. Suomessa ei ole montaa synkän matkailukohteita. Varsinkaan niitä ei mainita synkkänä matkailukohteena. Bodominjärvi on Mielenkiintoinen uusi tutkimuskohde. Tapahtumista kun on kulunut 50 vuotta, ja Bodominjärvi on edelleen esillä tapahtumien valossa. Voidaan olettaa, että medialla on osansa sen identiteetin muodostumiseen.

1.4 Tutkimuskohde ja tutkimustehtävät

Tutkimuskohde on Bodominjärven matkailullisen identiteetin rakentuminen mediassa synkkänä matkailukohteena. Tämän tutkimiseen analyysissä käytetään kahden eri mediakanavan tuottamaa aineistoa. Aineistoksi valikoitui Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien vuoden 2016 digiuutisoinnit Bodominjärvestä. Helsingin Sanomat on sanomalehti, joka ilmestyy seitsemän päivää viikossa samoin kuin Ilta-Sanomat. Helsingin Sanomat on kaikista eniten luettu sanomalehti viikoittain ja sen levikki on seuraavaksi tulleeseen Aamulehteen verrattuna kolminkertainen.

Ilta-Sanomien levikki on koko maa ja se ei ole kiinnitetty vain tiettyyn alueeseen. Ilta-Sanomien todenmukaisuus on osittain kyseenalainen, koska sen lähteinä voi toimia ihmisten kuulemat tarinat, ulkomaalaiset juorulehdet ja omat mielipiteet. Sen vuoksi se on tuo tähän tutkielmaan hyvää vastapainoa Helsingin Sanomiin, jonka todenmukaisuus artikkeleissa on suurempi.

Helsingin Sanomien levikki on Suomen sanomalehdistä kaikista suurin. Vuoden 2015 mediatutkimuksessa oli vuonna 2013 tehty Gallup sanomalehtien käyttäjämääristä Suomessa. Alempana olevassa taulukossa on havainnoitu Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien levikkiä koko Suomessa. Siitä voidaan havaita, että Helsingin Sanomilla ja Ilta-

Sanomilla on viikoittaisen lukijamäärän erotuksena yksi prosentti. Kun taas päiviä mitattaessa Helsingin Sanomilla on koko Suomen laajuisesti viisi prosenttia enemmän lukijoita. (Media Audit Finland, 2016.)

Talukko 1. Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien levikki ja lukijamäärä vuonna 2013.
Lähde: Media Audit, 2016.

	Levikki	Lukijamäärä/päivä	Lukijamäärä/viikko	Peitto/päivä	Peitto/viikko
Helsingin Sanomat	354 737	784 000	1 198 000	Koko Suomi 18%	Koko Suomi 27%
Ilta-Sanomat	118 358	561 000	1 267 000	KokoSuomi 13%	Koko Suomi 28%
Ilta-Sanomat (viikonloppu)	150 230	561 000	561 000	KokoSuomi 13%	Koko Suomi 28%

Aineisto valittiin hakemalla *Bodom* molempien lehtien haun kautta. Aineistoon otettiin kaikki vuoden 2016 uutisoinnit, jotka vastasivat hakuun Bodominjärvi ja joissa puhuttiin Bodominjärvestä paikkana. Tässä tutkielmassa analysoidaan 29 artikkelia. 14 niistä on peräsin Helsingin Sanomista ja 15 Ilta-Sanomista.

Aineiston avulla tutkielman tarkoituksena on analysoida Bodominjärven paikan identiteetti synkkänä matkailukohteena. Päättökysymyksenä toimii: *Millainen on median rakentama Bodominjärven paikan identiteetti?* Tutkielman osakysymykset ovat:

1. Miten paikan identiteetti määritellään?
2. Millainen on synkkä matkailukohde?
3. Mitä Bodominjärvestä kerrotaan artikkeleissa?
4. Miten Bodominjärvi paikkana kuvataan elokuvassa, mielipidekirjoitusten ja elokuva-arvostelujen perusteella?

1.5 Narratiivinen tutkimus media artikkeleista

Narratiivisessa analyysissä painotetaan kohteen kerrontaan ja sen avulla pystytään tutkimaan merkityksiä ja asenteita kohteeseen liittyen. Analyysinmenetelmän tärkein tehtävä on tuottaa tuloksia Bodominjärven paikan identiteetistä. Tekstiaineiston analysoimisessa tutkielmaan pystytään luomaan mielikuva Bodominjärvestä. Artikkeleista ja arvosteluista

rakennetaan Bodominjärvelle sosiaalinen merkitys. Tutkielmassa vertaillaan kerronnallisuutta aineistojen välillä. Kaikki aineisto on suomeksi kirjoitettu, joten se on kiinni kulttuurillisessa kontekstissa. (ks. Botterill & Platenkamp, 2011, s. 131.) Artikkeleita analysoidaan erikseen. Täten pyritään tuomaan esille myös, kuinka eri lailla tai samalla tavalla Bodominjärvestä uutisoidaan kahdessa täysin erilaisessa mediassa. Aineisto perustuu myös pelkästään digiartikkeleihin, eli mukana ei ole painettuja artikkeleita Bodominjärvestä.

Narratiiveilla on erilaisia merkityksiä. Ensimmäinen niistä on yleinen narratiivi (public narrative), joka on tarinoita jotka ovat Somersin mukaan kiinni yhteiskunnassa ja yleistyneet koskemaan useaa ihmistä eikä vain yhden ihmisen kertomusta toisin kuin ontologinen. (Somers, 1994, 619.) Sosiaalinen media nostattaa kertomuksia ja tarinoita ihmisten ilmoille ja kokoaa niistä paikallisia tai kansallisia tarinoita. Omaan gradu tutkielmaani verraten Bodominjärvi on kertomus, josta media kertoo vähän väliä, vaikka tapahtumasta on kulunut kymmeniä vuosia. Sitä ei välttämättä esitetä synkkänä matkailun ilmiönä vaan lähinnä rikoksena, jota ei koskaan selvitetty. Artikkelit ovat yksittäisten journalistien kirjoituksia Bodominjärvestä tai niissä mainitaan Bodominjärvi ja se on osa kontekstia. Kun artikkelien lähteenä ovat Helsingin Sanomat sekä Iltasanomat sen levinneisyys on ympäri Suomen.

Metanarratiivi on Somersin mukaan isompi konteksti narratiiveista, joihin liittyy suurempi kansallinen ilmiö kuten kapitalismi ja kommunisti (Somers, 1994, 619). Matkailun näkökulmasta tällaiset yhteiskunnalliset ilmiöt voivat olla matkailun eri muodot esimerkiksi juuri synkkä matkailu. Ongelmana synkän matkailun vertaamisessa metanarratiiviin on sen käsitteellisen tunnettavuuden puute sekä matkailun liiketoiminnassa ja akateemisesti. Synkkä matkailu englanniksi *dark tourism* on terminä syntynyt vasta 1990-luvulla. Ja sen nousu on ollut hidasta, mikä voi johtua siitä, että synkkä matkailu saattaa olla herkkä aihe ja se voidaan nähdä kuoleman viihteenä pitämisenä.

Termeistä pääsemmekin käsitteelliseen narratiiviin (conceptual narrative). Somersin mukaan tämä käsittää esimerkiksi kulttuurin, jolla haluamme selittää jotain tai jonka avulla

selitetään myös henkilöiden identiteettiä. Kulttuuri on matkailututkimuksessa yksi oleellisempia käsitteitä. Kulttuurilliseen identiteettiin kuuluu myös, miten käyttäydymme. Bodominjärvi ja sen tapahtumat ovat osa Suomea, jossa suomalaisilla on yhteinen kulttuuri. Tutkiessani Espoon matkailua ja Bodominjärveä huomasin, että kulttuuriimme ei matkailussa kuulu synkän matkailun mainostaminen matkailukohteen viehätysten lisäämiseksi. Kuolema ja murhat sekä varsinkin selvittämättömät murhat ovat enemmän *underground* matkailua ja kahvipöytä puheita. Kulttuuriin kuuluu myös, miten käyttäydymme matkakohteissa.

Narratiivinen identiteetti liittyy kaikkiin edellä käsiteltäviin narratiivisuuden suuntiin, mutta samaan aikaan narratiivinen identiteetti hylkää identiteetin kategorioimisen. Se kuuluu osaksi sosiaalista olemista, tietoutta ja toimintoja. Se on suhteessa aikaan, paikkaan ja valtaan. (Somers, 1994, 621.) Koska olen intohimoinen synkän matkailun tutkija, narratiivinen identiteetti on mielestäni oivallinen kuvaamaan synkän matkailun kehittymistä vuosien varrella. Bodominjärven ja sen uutisoinnin sekä ihmisten näkemykset, toiminnot ovat liitettyinä aikaan, paikkaan ja valtaan. Se, mitä Bodominjärvestä uutisoitiin aikaisemmin 1960-luvulla, on varmasti erilainen kuin, miten se nähdään tänä päivänä. Historialliset tapahtumat, jotka ovat järkyttäneet ihmisiä, jotka elivät tapahtuman aikaan näkevät tapahtumat ja paikan eri lailla kuin ihmisten, jotka syntyivät sen jälkeen. Se näkyy myös toimittajien uutisoinnissa.

Järki, tietoisuus ja toimintakyky toimivat aivojen avulla. Ihminen on tässä suhteessa yhtenäinen muiden ihmisten kanssa. Aivot ja ruumiillisuus ovat materialistisia elementtejä, jotka antavat meille identiteetin. Sosiologinen subjekti ja postmoderni subjekti ovat immateriaalisia, koska niiden muuttavaa ja muokkaavaa identiteettiä ei voi silmin havaita. Tästä syystä identiteetti voidaan vielä jakaa ruumiillisuuteen ja mieleen, kuten Descartes on ne jakanut. Filosofissa ruumiillisuuden ja mielen erottelua keskenään kutsutaan kartesiolaiseksi dualistiseksi lähestymistavaksi. (Nunner-Winkler, 2015, s. 742.) Tämä dualistinen maailman katsomus on yksi syy siihen, miksi kiinnostumme yhä uudelleen mysteereistä tai ilmiöistä. Ruumiillisuudella tarkoitetaan, että asioita ja ilmiöitä pystytään selittämään tieteellisesti. Mieli taas on jokaisen ihmisen henkilökohtainen tieteen ulkopuo-

lolla toimiva ajattelumalli. Se täyttää mielessämme niitä aukkoja, joita tiede ei pysty selittämään. Se, miten ja millä ne aukot ihminen täyttää on henkilökohtaista. Bodominjärvestä tiedämme murhatavan, mutta emme murhaajaa ja tätä meille ei pystytä selittämään. Mielen avulla täytämme tieteen jättämät aukot.

Artikkeleilla on tyypillistä antaa paljon tilaa itse haastateltaville, jolloin artikkelin kirjoittajan ääni on enemmän kertojan osassa ja haastateltava on päähenkilö. Joskus kuitenkin haastateltavia ei ole, jolloin artikkeli voi olla mielipide kirjoitus tai toiseen lähteeseen viittaava kirjoitus, joita myös esiintyi aineistossa. Tällöin kertojan ääni on edelleen kirjoittajalla, mutta pääosassa on tapahtuma ja miten siitä kerrotaan. Tässä tutkielmassa kaikista eniten kiinnostaa se, miten Bodominjärvestä kerrotaan. Sanamuodot ja sanavalinnat ovat osa kerronnallisuutta ja erityisesti Bodominjärveä paikkana, Bodom-elokuvaa ja Bodominjärven esiintymistä muissa artikkeleissa kuvailevia sanoja analysoidaan tässä tutkielmassa. Artikkeleiden lisäksi tutkielma sisältää epistemologiaa eli omaa kokemusta Bodominjärvestä. Bodominjärvelle matkustin Nokialta kuudes heinäkuuta 2017 perheeni kanssa. Motiivimme matkustaa Bodominjärvelle oli murhapaikka.

1.6 Tutkielman rakenne

Tutkielma lähtee liikkeelle paikan identiteetin määrittelyllä. Paikan identiteetin määrittelyyn käytetään Edward Relphin paikan identiteetin ulottuvuuksia. Relphin ulottuuksien määrittelymukan otetaan eri tutkijoiden näkemyksiä paikan identiteetistä täydentämään Relphin ulottuvuuksia. Kolmannessa luvussa on analyysimenetelmän tarkastelu. Luvussa käsitellään, miten narratiivista analyysimenetelmää käytetään tutkiessa aineistoa. Analyysimenetelmän lisäksi otetaan esille analysoitava aineisto. Luku käsittelee menetelmän ja aineiston valintaa sekä aineiston esittelyä. Kolme seuraavaa lukua on tuloslukuja. Tuloslukuissa esitetään aineiston analyysissa saatuja tuloksia Bodominjärven median rakentamasta identiteetistä. Viimeisenä on yhteenvedo, jonka tarkoituksena on yhteenvedona kertoa tutkielman tekemisestä ja tuloksista sekä mahdollisista jatkotutkimuksista.

2 Synkkä matkailu

Matkailuun yhdistetään harvoin sanat kuolema, katastrofi ja suru. Tällaista ilmiötä matkailussa kutsutaan synkäksi matkailuksi ja tapahtumapaikkoja synkiksi matkailukohteiksi. (Sharpley, 2009, s. 4;7.) Maailman tunnetuin synkkä matkailukohde on epäilemättä Puolassa sijaitseva toisen maailmansodan suurin keskitysleiri Auschwitz. Se on myös eniten vierailtu matkailukohde Puolassa. Auschwitz on vuonna 1979 liitetty myös Unescon maailmanperintökohteiden listalle. Vuonna 2010 siellä vieraili yli miljoona ihmistä. (Hovi, 2011, s. 187.) Suomeen liitettäviä synkkiä matkailukohteita on tutkittu hyvin vähän, mutta niistä on kirjoitettu aiemminkin. Ainoana kohteena synkkään matkailuun Suomessa kansallisella tasolla on Turun linnassa järjestettävä *Kidutusta, kuolemaa ja kummituksia* – kierros. Turun linnan kierros voidaan laskea kevyempään synkkään matkailuun, sillä se on suunniteltu ja järjestetty kierros, jossa mukana on näyttelijöitä, kertojia ja lavasteita. Turun linnan synkkä matkailukohde on siis lavastettua näyttelemistä eikä autenttista. (Hovi, 2011, s. 189-190; Veijola, 2002, s. 95) Synkkää matkailua voidaan Suomessa pitää pienimuotoisena ja järjestäytymättömänä toimintana, jossa matkailijat menevät omatoimisesti murhamysteerien ja kummitustarinoiden perässä kohteisiin.

Synkät matkailukohteet eivät ole uusia, mutta ilmiö on akateemisesti katsottuna uusi tutkimusaihe. Terminologisesti synkkä matkailu esitettiin julkisuuteen vasta 1990-luvulla. Erilaiset synkän matkailukohteen paikat ja paikan identiteetit tarvitsevat erilaista hallintaa ja tulkintemista. Nämä puolestaan tarvitsevat synkän matkailun ymmärtämisen ilmiönä sosiaalisesta, kulttuurillisesta, historiallisesta ja poliittisesta taustasta. (Sharpley, 2009, s. 7.) Synkän matkailun kasvuun on laajasti vaikuttanut media orientoitunut ympäristö (Podoshen, Venkatesh, Wallin & Andrzejewski, 2015, s.317). Median tehtävänä on viestiä ihmisille tapahtumista, jotka voivat olla osa nykyhetkeä tai menneisyyttä.

Ensimmäisen kerran käsite synkkä matkailu mainittiin vuonna 1990- luvulla Seatonin artikkelissa. Tällöin termi oli thanatourism, joka kääntyi myöhemmin synkäksi matkailuksi (dark tourism). Synkäksi matkailuksi luokitellaan matkailua paikkoihin, jossa on:

1. Suunniteltu tai tapahtunut kansanmurha
2. Tapahtunut massamurha
3. Terroristien hyökkäyksen kohteeksi joutuneet paikat
4. Rakennuksia, joissa on tapahtunut murhia, väkivaltaa tai ihmisoikeuksia rikkovaa toimintaa
5. Kohteita, joilla on siteitä siirtomaa-aikaan ja siihen kuuluviin väkivaltaisuuksiin

Näiden lisäksi on esitetty käsite *fright tourism*, jonka suomennos on pelko matkailu. Siihen ei välttämättä liity kuolema vaan pelkääminen tai pelästyminen. Se kontekstinsa perusteella kuitenkin lasketaan synkän matkailun alle. (Sharpley, 2009, s. 10.) Daltonin (2015), mukaan synkissä matkailukohteissa tapahtumat ovat usein vanhoja. Hän ei puhu listauksessa ollenkaan paranormaaleista ilmiöistä, legendoista tai mysteereistä. Synkkä matkailu määritellään vain matkailuksi kohteisiin, joissa on ollut kuolemaa ja tuhoa (Dalton, 2015, s. 2). Esitetty pelko matkailu täydentää sen aukon, jonka Dalton jätti koskien paranormaaleja ilmiöitä, legendoja ja mysteerejä.

Yksi ensimmäisistä tunnistettavista synkistä matkailukohteista oli tapaturma SS Morro Castle laivalla Yhdysvalloissa vuonna 1934. Tapahtuman vuoksi yli 100 matkustajaa ja työntekijää yhteensä kuoli laivalla. Lehdistötiedotteiden mukaan yli neljännesosa miljoonaa ihmistä matkusti paikalle katsomaan laivaa, jossa vielä oli kuolleiden ruumiita jumissa. Tapaturma laivalla oli Yhdysvaltojen rauhanajan ensimmäinen suuri onnettomuus ja siitä syntyi myös suuri media tapahtuma. Sen seurauksena kuvia laivasta oli postikorteissa, muistoesineissä ja tunnelma oli festivaalimainen. Ilmiö, joka tapahtui SS Morro Castlen onnettomuuden jälkeen, on myöhemmin tunnistettu synkäksi matkailuksi. Ensimmäisiä synkkiä matkoja tämäkään ei kuitenkaan ollut. Jo Rooman aikoina ihmiset matkustivat katsomaan gladiaattorein taistelua, joka sisälsi väkivaltaa, kärsimystä ja kuolemaa. Nykypäivänä luettelisimme tämän jo synkäksi matkailuksi. (Sharpley, 2009, s. 3-4.)

Synkän matkailun voi jakaa viiteen eri kategoriaan: vaarallisiin paikkoihin, kauhu rakennuksiin, kuolemankenttiin, piinaaviin kierroksiin ja teemoitettuihin matkailukohteisiin. Nämä kaikki sisältävät erilaista synkkää matkailua. Kauhu rakennukset sisältävät esimerkiksi vankityrmiä tai hotelleja, joissa on tapahtunut kuolemia. Viiltäjä Jack kierros liittyy esimerkiksi piinaaviin kierroksiin, jossa käytiin läpi hyvin kuuluisan sarjamurhaajan tekemiä murhia Itä-Lontoossa. Teemoitetut matkakohteet tarkoittavat ihmisen rakentamia matkakohteita kuten museoita tai monumentteja. Näiden kategorioiden avulla pyritään määrittelemään synkkä matkailu termiä. (Sharpley, 2009, s. 11.)

Monet synkän matkailun kohteet ovat syntyneet suunnittelematta. Tämä tarkoittaa, että niitä eivät ole luotu tahallisesti matkailua varten vaan paikoista on tullut matkailijoille kohde vaihtelevista syistä. (Sharpley, 2009, s. 8.) Suomessa synkän matkailun kohteet ovat harvassa, mutta niitä löytyy. Synkkää matkailua ei tulisi unohtaa matkailun toiminnasta, vaikka se saattaa Suomen kokoisessa maassa kuulostaa pahalta. (Koutonen, 2012.)

Ilmiö synkkä matkailu on viimeisimpien vuosien aikana saanut enemmän huomiota medialta. Se käsittää matkailukohteet, jotka liittyvät kuolemaan. Matkailijan ei tarvitse henkilökohtaisesti tuntea kuolleita ihmisiä, jotta paikkaa ja sen tapahtumia voi muistella. Tähän linkittyy media, joka kertoo kuolleista ihmisistä ja tapahtumista, jotta matkailijoilla on aihetta muistella. Media on synkän matkailun ja niiden kohteiden välissä. Se linkittää menneisyyden ja nykyajan toisiinsa, joka kiehtoo matkailijoita. Kuolemasta puhuminen julkisesti oli ennen tabu. Median avulla rikotaan tätä tabua ja tuodaan kuolleet takaisin elävien kanssa. Monumentit, kirjallisuus ja kuvat ovat vain muutamia mainittavia tapoja tuoda kuolema ja kuolleet yhteen elävien kanssa. (Walter, 2009, s. 40; 46; 51.)

Kuoleman rooli Länsimaisessa kulttuurissa on muuttunut. Siihen on vaikuttanut ihmisten pidempi elinikä, perheiden maantieteellinen hajanaisuus, polttohautauksen yleistyminen, kuolemasta saatavien hyötyjen esimerkiksi vakuutusmaksujen yleistyminen, monikulttuurillisuus ja hautaus seremonian muuttuminen. Ennen kulttuurin muutoksia kuolema vaikutti koko yhteisöön ja siitä aiheutuvat toiminnot olivat yhteisöllisiä. Nykyään

kuolemasta on tullut yksityisempää perheen ja ystävien välistä suremista. Median rooli kuoleman käsittelyssä on kuitenkin kulttuurin muutoksen myötä myös muuttunut. Uutismedia on tuonut kuoleman säännöllisesti ihmisen jokapäiväiseen elämään, samaan aikaan se tuo toistona kysymykset kuolemasta esille. Kuolema voidaan tuoda jokaisen olohuoneisiin median kautta. Uutiset kuolemasta voidaan jakaa tosiksi (real) ja epätoiseksi (unreal). Se ei kuitenkaan tee kuolemasta epätodellista, mutta epätodellisiksi luokitellut kuolemat koetaan yleensä etäisiksi. Todelliset kuolemat tuottavat uutismedialle uutta uutisoitavaa. Kuolemaan liittyvät olosuhteet ja pikkuseikat, teorit, silminnäkijät, todistajanlausunnot, spekulatiot ja asiantuntijoiden analyysit luovat uusia tilaisuuksia uutismedialle. (Lennon & Foley, 2000, s. 5-6.)

Uutismedia ei ole ainoa, joka käyttää kuolemaa hyväksi. Elokuvat tuovat henkilöhahmoja keskelle tragediata, kuolemaa tai vaarallisia olosuhteita. Elokuville voidaan käyttää oikeita henkilöhahmoja tapahtumassa tai luoda fiktionaalisia henkilöhahmoja oikeiden tapahtumien keskelle. (Lennon & Foley, 2000, s. 6.) Näin on esimerkiksi toimittu Bodominjärvestä kertovassa elokuvassa. Fiktionaaliset henkilöhahmot on tuotu keskelle Bodominjärven tapahtumia.

Elokuvat tarjoavat vaihtoehtoisen, uusitun painoksen ja *realistisen* kuvan uusista tapahtumista. Elokuville avulla tapahtumat tuodaan lähemmäksi aikaa ja paikkaa nykypäivän ihmisille. Ne ovat liittymäkohtia globaalin ja paikallisen välillä. Kun tapahtumat liitetään nykypäivän aikaan ja paikkaan synkistä matkailukohteista tulee matkailijoille samanlainen kohde kuin mikä tahansa matkakohde. (Lennon & Foley, 2000, s. 9-12.)

Se, että tapahtuma paikoilla vierailaan heti katastrofin jälkeen kuvastaa enemmän kunnioituksen antamista uhreille, jossa yhteisö luo yhtenäistä suruvalitusta. Ajan kuluessa näistä tapahtumapaikoista saattaa tulla pyhiinvaelluspaikkoja tai ohikulkupaikkoja. Matkailijat matkustavat paikalle myös pelkämästä uteliaisuudesta. Tapahtumien ja ajan välillä tulee piste, jolloin kokemuksista tapahtumapaikalla tulee hyväksytyjä esimerkiksi silloin kuin kauhistuttavat tapahtumat on sulateltu joukkotietoisuudessa kulttuurin ja median avustuksella ja ovat näin osa kulttuurimatkailu kokemuksia. Synkät paikat ovat alustoja matkailulle, elokuville, kirjoille sekä medialle. (Lennon & Foley, 2000, s. 9-12.) Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia niitä paikan identiteettejä, joita media

rakentaa synkälle matkailukohteelle. Synkällä matkailulla on erilaisia lähtökohtia ja se riippuu siitä, mitä matkailija hakee kohteesta. Synkät matkailukohteet, joissa murha on tapahtunut, luokitellaan yhdeksi synkimmäksi kategoriaksi synkässä matkailussa. Siinä matkailijat saapuvat kohteeseen ja pystyvät jopa seisomaan nimenomaisella paikalla, jossa ihminen on menettänyt henkensä. Tällaisilla alueilla on yleensä alempi matkailun infrastruktuuri eli paikkaa ei välttämättä markkinoida juuri synkän identiteetin varjolla. (Sharpley, 2009, s. 21.)

3 Relphin paikan identiteetin ulottuvuudet

Edward Relphin, (1986) mielestä paikan olemuksen muodostumiseen ja sen kautta paikan identiteettiin vaikuttaa, paikan kokemuksellisuus ja kuka paikan kokee. Relphin paikan identiteetin tutkimuksen taka-ajatuksena on; yhteisen kulttuurin, symbolisten elementtien ja tapahtumasarjojen tuotteiden suhde substanssiin. Tämän luvun tarkoituksena on tuoda esille Relphin paikan identiteetin määrittäminen. Luku seuraa Relphin ajatuksia paikan identiteetistä ja paikan identiteetin eri ulottuvuuksista. Relphin kanssa keskusteluun tuodaan eri tutkijoiden näkemyksiä paikan identiteetin muodostumisesta, mutta niiden tarkoitus on lähinnä täydentää Relphin ajatuksia.

3.1 Paikan identiteetti

Relph lähtee liikkeelle kahdesta syystä yrittää ymmärtää paikkaa ilmiönä. Ensimmäinen on ihmiskunnan linkittyminen maailmaan ja toinen on kerätä tietoa paikasta. Paikan identiteetti on muuttuvainen. Erilaiset ennalta-arvaamattomat tapahtumat ja mielipiteet voivat muuttaa paikan identiteettiä. (Relph, 1986, s. 44-45;49.) Paikan identiteetti on riippuvainen kokijasta. Kokijat jaetaan kahteen ryhmään- ulkopuolisiin (outsideness) ja sisäpuolisiin (insideness) kokijoihin. Ihmisten vaikutus riippuu yhteiskunnallisista ja kulttuurillisista piirteistä. Se muokkaa paikkaa jatkuvasti. (Kymäläinen, 2006, s. 207.) Tämän tutkielman tarkoituksena on kerätä tietoa paikasta ja sen identiteetin rakentumisesta. Välillisesti saamme myös selville, miten paikka linkittyy yhteiskuntaan. Paikalla, ihmisellä, ajalla ja toiminnalla on näkymätön side keskenään, mikä muodostaa paikalle uniikin identiteetin (Relph, 1986, s. 44).

Paikan identiteettiin ei kuulu pelkästään sen uniikit elementit mutta myös ne, jotka tekevät siitä samanlaisen muiden paikkojen kanssa. Tila ja paikka yleensä erotetaan käsitteinä toisistaan. Tila muuttuu paikaksi, kun se on koettu. Kokemus, jossa tila muuttuu paikaksi, ei aina sisällä fyysistä kokemusta paikasta. Tilassa ei tarvitse käydä, jotta se on muodostunut jo paikaksi. Jopa aiemmin tunnistetun paikan identiteetti voi muuttua uusien kertomuksien tai tietouden lisääntymisen muutoksessa (Dimache, Wondirad, Agyeiwaah,

2017, s. 289). Paikkaa, joka ei ole aiemmin noussut esille, kutsutaan piiloutuvaksi paikaksi. Tapahtumat paikassa muuttavat paikan näkyväksi. Siihen riittää tapahtumasta kuuleminen, kuvan näkeminen tai lukeminen, jolloin syntyy ymmärrys paikan olemassaolosta. Tapahtumilla voi olla voimakas vaikutus paikkojen identiteettien muuttumiseen äkillisesti ja arvaamatta. Tällaista kierrosta piiloutuvasta– näkyväksi paikaksi kutsutaan paikan muotoutumisprosessiksi. Näkyvästä paikasta tulee ajan kuluessa muotoutuva paikka ja jälleen piiloutuva paikka. (Karjalainen, 2006, s. 84-85.) Voiko jotkut tapahtumat olla niin mieleenpainuvia hyvällä tai huonolla tavalla, että paikka ei pysty enää piiloutumaan?

3.2 Paikan identiteetin muodostuminen ulkopuolisen kokijan silmin

Matkailussa paikalliset ja matkailijat erotetaan toisistaan. Paikalliset ovat niitä, jotka tuntevat alueen ja joilla on syvempi tunneside paikkaa kohtaan. Matkailijat niitä, jotka haluavat vieraila alueella. Paikan identiteetin määritelmän ulkopuolisia- ja sisäpuolisia kokijoita ei voi jakaa näin yksinkertaisesti. Matkailijoita vetää puoleensa, jokin tietty intressi paikassa josta ovat lukeneet tai kuulleet aikaisemmin. Siten he voidaan määrittellä jo sisäpuolisiin kokijoihin. Ulkopuolinen kokija voi tunnistaa paikan, mutta ei tunne sen identiteettiä niin vahvasti erottaakseen sitä muista samanlaisista paikoista. (Relph, 1986, s. 44;49.)

Ulkopuolinen kokija havainnoi paikkaa maantieteellisesti. He kuvailevat paikkaa usein ympäristönä eli sen ulkonäköä. Ulkonäköön liittyy, miltä paikka näyttää ja millaisia ulkoisia elementtejä paikalla on. Ympäristönä kuvaileminen on vielä pinnallista paikan kokemista. Ulkopuolisia kokijoita voidaan määrittellä eri tavalla. Määrittelyyn vaikuttaa kokijan asema ja miten kokija tuntee asemansa ulkopuolisena vierailijana. (Relph, 1986, s. 49.)

Ulkopuolisuus jaetaan kolmeen eri ulottuvuuteen. Nämä ulottuvuudet ovat eksistentiaalinen ulkopuolisuus eli olemassaolon ulkopuolisuus, objektiivinen ulkopuolisuus ja satumanvarainen ulkopuolisuus. (Relph, 1986, s. 51-52.) Eksistentiaalisesti ulkopuolinen

kokija ymmärtää olemassa olollaan ulkopuolisuutensa. Eksistentiaalinen ulkopuolisuudessa ihminen kokee kuulumattomuutta sekä vähäistä osallistuttavuutta paikan toimintoihin ja paikassa toimiviin ihmisiin. Näiden asioiden ympäröimänä eksistentiaalisen ulkopuolisuuden mukaan paikka ei voi olla merkittävästi olemassa. Eksistentiaalisen ulkopuolisuuden mukaan kaikilla samanlaisilla paikoilla on sama identiteetti ja ovat kaikki erotettavissa vain niiden pinnallisten olemusten perusteella. Ihminen, joka kokee olevansa eksistentiaalisesti ulkopuolinen, tunnistaa olevansa paikassa, mutta ei anna sille erityisiä piirteitä, joilla sen identiteetti eroaisi muista. Se ei esimerkiksi nimeä paikkaa ja paikan kokemukset eivät ole merkityksellisiä. (Relph, 1986, s. 51.) Eksistentiaalisesti ulkopuolinen kokija voi esimerkiksi olla läpimatkalla ja hänellä ei ole ollut intressejä paikkaa kohtaan, koska paikka ei ole hänen päämääränsä. Eksistentiaalisesti ulkopuolinen paikan identiteetti luo paikalle maantieteellisen identiteetin.

Objektiivinen ulkopuolisuus on tarkoituksellisesti epäluotettavan asenteen hyväksymistä paikkaa kohtaan. Objektiivisesti ulkopuolinen ihminen omaksuu valitsemiaan toimintoja suhteessa paikkaan ja käsittää erotuksen ihmisen ja paikan välillä. Objektiivisesti ulkopuolinen kokija muuttaa paikkakokemukset tietoisesti välittömiin faktoihin. Paikat muuttuvat välittömistä faktoista osaksi paikan ominaisuuksia ja järjestelmiä. Objektiiviseen ulkopuolisuuteen ei kuulu tunteet paikkaa kohtaan. Sen periaatteena toimii logiikka, syyt ja tehokkuus. Objektiivinen ulkopuolisuus on maantieteellisten identiteetin piirteiden antamista paikalle. (Relph, 1986, s. 51.) Objektiivinen ulkopuolisuus antaa paikalle maantieteellisen identiteetin lisäksi toiminnallisen identiteetin. Kokijan taustalla voi olla liike-toiminnalliset tai poliittiset tarkoitusperät.

Viimeisenä ulkopuolisuuden ulottuvuutena on sattumanvarainen ulkopuolisuus. Se tarkoittaa tietoisuudesta riippumatta muodostunutta asennetta paikkaa kohtaan. Sattumanvaraisessa ulkopuolisuudessa paikat koetaan taustana tai toimintojen näyttämönä ja paikan suhde on sattumanvarainen siellä tapahtuviin toimintoihin. Sattumanvarainen ulkopuolisuus paikkaa kohtaan pätee aina vain silloin kun olemme vierailijoita ja tarkoitusperät paikkaa kohtaan ovat rajoittuneet tai puolittaiset. Sattumanvaraista ulkopuolisuutta kuvaa hyvin matkustaminen paikasta toiseen, jossa kodin ja kohteen välillä ohitetaan muita paikkoja, joiden tarkoituksena on toimintaan liittyvä paikan ylitys seuraavaan paikkaan.

(Relph, 1986, s. 52.) Sattumanvarainen ulkopuolisuus eroaa eksistentiaalisesta ulkopuolisuudesta siten, että sattumanvaraisessa ulkopuolisuudessa paikan identiteettiin lisätään toimintoja esimerkiksi juna-asemalla.

Ulkopuolisen kokijan paikan identiteetin muodostuminen jää kaikissa eri ulottuvuuksissa hyvin pinnalliseksi. Paikan identiteettiin ei ole vaikuttanut kollektiiviset tai yksilölliset kokemukset, jotka sisältävät tunteita. Ulkopuoliset kokijat voivat olla paikassa muiden ihmisten kanssa, mutta se ei muuta yksinkertaista paikan identiteettiä. Paikkoja, joilta puuttuu se omalaatuinen identiteetti, voidaan kutsua ei-paikoiksi. Esimerkiksi lentokenttä tai juna-asema voi paljon matkustaville ihmisille olla kaikki samaa toiminnallista kokemusta, jolloin paikat jakavat samanlaisen pintapuolisen ja toiminnallisen identiteetin. (Kymäläinen, 2006, s. 211.)

3.3 Paikan identiteetin muodostuminen sisäpuolisen kokijan silmin

Sisäpuolisuus tarkoittaa olinpaikan tietämistä ja paikkojen nimeämistä. Sisäpuolinen kokija tietää, missä on sillä hetkellä, jolloin paikka ei ole tuntematon. Sisäpuolisuutta voidaan kuvata sanoilla täällä (here) ja tuolla (there). Matkailija voi katsoa kaupunkia kaukaisuudesta (there), kun taas paikallinen kokee paikan, on sen ympärillä ja osa sitä (here). Sisäpuolisuuden ja ulkopuolisuuden välillä pystyy maantieteellisesti helposti liikkumaan, mutta sisäpuolisuus ja ulkopuolisuus ovat henkilökohtaisia ja helposti kumottavissa. (Relph, 1986, s. 49; Tuan, 1991, s.686.)

Sisäpuoliset ulottuvuudet paikan identiteettiin voidaan jakaa neljään eri ryhmään. Näitä ryhmiä on epäsuora sisäpuolisuus, käyttäytymiseen perustuva sisäpuolisuus, empaattinen eli tunteellinen sisäpuolisuus sekä eksistentiaalinen sisäpuolisuus. (Relph, 1986, s. 52-55.) Paikan voi kokea epäsuorasti, vaikka paikassa itsessään ei olisi ikinä vierailut. Paikassa vierailusta riippumatta sitä kohtaan tuntee kuuluvuuden tunnetta. Epäsuora sisäpuolisuus antaa tunteen, millaista olisi olla paikassa, asua siellä ja tuntea se. Kirjoitusten, kuvien tai musiikin avulla voimme epäsuorasti kokea paikan ja tuntea epäsuoraa sisäpuolisuutta paikkaa kohtaan. Tällaiset paikat, joiden maailmaan voimme epäsuorasti astua

voivat olla todellisia tai epätodellisia. Tunneimme epäsuoraa sisäpuolisuutta paikkaa kohtaan, koska kokemuksemme samantyyppisistä paikoista antaa meille tietoa paikoista. Tiedämme, miltä tuntuu olla siellä paikassa, koska tiedämme miltä tuntuu olla täällä. Tarinan kerronnat tuovat paikan jossain kaukana lähemmäksi ihmisiä, jolloin sen olemassaolo tulee todelliseksi. Kertomukset vahvistavat henkilön sidettä paikkaan, sillä se samalla liittyy kertomuksessa mainittujen paikan piirteiden havainnoimista maisemaan. (Relph, 1986, s. 52; Tuan, 1991, s. 686.) Epäsuoraa sisäpuolisuutta voi kokea eri kirjallisuuden, median tai matkakertomusten avulla. Tällöin paikka on olemassa ja sen identiteetti perustuu kertomuksiin paikasta.

Käyttäytymiseen perustuvassa sisäpuolisuudessa henkilö on käynyt paikassa tai on nähnyt paikan, jolloin hän tiedostaa paikan olemassaolon. Käyttäytymiseen perustuvassa sisäpuolisuudessa paikka nähdään objekteina, näkemyksinä, tietynlaisina järjestettyinä toimintoina tai paikan tiettyjen ominaisuuksien havainnoinnilla. Käyttäytymiseen perustuvassa sisäpuolisuudessa henkilö tarkoituksenmukaisesti osallistuu paikan ilmenemiseen ja paikalle on tyypillistä fyysisesti rajat, joiden sisällä henkilö on. Se kertoo, että olemme jossain mutta paikan rakenne ja sisältö kertovat, että olemme täällä emmekä missään muualla. Rakenne ja sisältö ovat paikan ominaisuuksia, jotka erottavat sen muista. Visuaaliset elementit ovat ensisijaisia identiteetin muodostumiseen käyttäytymiseen perustuvassa paikallisuudessa. Tällaisia paikkoja voivat olla tietyt tunnistettavat rakennukset tai rakennelmat, joissa on oma ominaisuus ja omanlaiset toiminnot. (Relph, 1986, s. 53.) Käyttäytymiseen perustuvassa sisäpuolisuudessa paikan identiteettiin liittyy omat kokemukset ja paikan tunnistettavuus.

Empaattisen paikallisuuden määritelmä kietoutuu tunteiden ympärille. Empaattisesti paikallinen ihminen käsittelee paikkaa tunneperäisesti ja tietää, että paikalla on tarkoitus ja oma identiteetti. Empaattisessa paikallisuudessa paikan merkitykset eivät ole pelkästään paikan omistajan kokemuksia ja symboleja vaan myös kokijan omia kokemuksia paikasta. Empaattinen paikallisuus vaatii äkillistä ja tarkoituksenmukaista käsitystä paikasta. Se vaatii paikalliselta halua olla avoin paikan erilaisuudelle, tuntea se, tietää ja kunnioittaa sen symboleja. Empaattisesti paikallinen ihminen näkee paikan tärkeät elementit sen identiteetin piirteinä. (Relph, 1986, s. 54-55.)

Viimeisenä paikallisuuden ulottuvuutena on eksistentiaalinen paikallisuus. Eksistentiaalisessa paikallisuudessa ollaan paikassa ja koetaan se täydellisesti. Eksistentiaalinen paikallisuus ei tarkoita välttämättä, että henkilö on syntyperäinen paikallinen. Ulkopuolelta alun perin tullut henkilö voi olla eksistentiaalisesti paikallinen. Sen määrittelynä on yksinkertaisesti, että paikka tuntuu kodilta. Eksistentiaalisesti paikallinen ihminen tuntee alueen ja sen ympäristön sekä sen historian, uskonnon ja ihmiset, jotka myös ovat paikassa. Eksistentiaalisesti paikallinen ihminen tuntee myös olevansa hyväksytty paikkaan. (Relph, 1986, s. 55.)

Paikallisuuden ja ulkopuolisuuden rajat määrittävät henkilön aikeet. Jos olemme keskittyneitä vain kotiimme, kaikki kodin ulkopuolella on ulkopuolista. Samaten jos keskitymme paikkakuntaan, kaikki paikkakunnan ulkopuolella on ulkopuolista ja me paikallisia. Kolmantena voimme myös keskittyä koko Suomen alueeseen ja Suomen ulkopuolinen on siis ulkopuolista ja kaikki Suomen sisällä paikallista meille. Rajat paikallisuuden ja ulkopuolisuuden välillä muuttuvat aikeiden perusteella. Liikkuessamme kannamme paikallisuuden ja ulkopuolisuuden rajoja mukamme, sillä olemme aina sidottuina aikaan ja täten myös paikkaan. Ero paikallisuuden ja ulkopuolisuuden välillä on sidottuna fyysiseen sijaintiin sekä kulttuuriin (Relph, 1986, s. 50). Paikan identiteetti riippuu myös, kenelle kertomukset paikasta kohdennetaan. Paikan identiteetin jatkuvan muutoksen myötä, myös jaottelu ulkopuolisiin- ja sisäpuolisiin kokijoihin on jatkuvan muutoksen kohteena. (Kymäläinen, 2006, s. 209.)

Paikan ymmärtäminen vaikuttaa meidän tapaan ajatella paikkaa. Paikallisuuden ja ulkopuolisuuden rajat ovat häilyviä, voimme tunnistaa kolme tasoa paikkaan mukautumisesta. Ensimmäisenä on käyttäytyminen, osallistutaan kulttuurin toimiin jättäytyen kuitenkin maltillisiksi tarkkailijaksi. Toisena on empaattinen taso. Empaattisessa tasossa henkilö osallistuu jo tunteillaan ja käyttäytymisellään kulttuuriin, mutta tiedostaa ettei ole vielä täysjäsen kulttuurissa. Kolmas taso on kognitiivinen taso, joka on lähellä syntyperäistä paikallisuutta. Nämä tasot kuvaavat mukautumista paikkaan, mutta niitä voidaan käyttää myös kuvaamaan paikallisuutta paikkaan, jossa ensimmäinen taso on paikallinen käyttäytyminen tai fyysinen paikassa oleminen. Toinen taso on tunneperäistä osallistumista

ja liittymistä paikkaan. Kolmas taso puolestaan eksistentiaalista paikallisuutta tai tiedostamatonta sitoutumista paikkaan. (Relph, 1986, s. 50.) Paikalle muodostunut identiteetti riippuu, mihin henkilö sijoittaa itsensä.

3.4 Yhteisöllinen ja henkilökohtainen paikan identiteetti

Paikan identiteettejä on yhtä monta kuin ihmisiä on. Paikalle voi joissakin tapauksissa antaa yhteisöllisen identiteetin, koska ihmisille on kulttuurista ja aktiviteeteista riippuen opetettu katsomaan tiettyyn paikkaan tai tietyllä tavalla, jolloin meille syntyy samanlaisia paikan identiteetin mielikuvia. Nämä rakentuvat ihmisten kokemusten kautta. Koemme enemmän ja vähemmän samanlaisia kokemuksia paikasta, jolloin paikan identiteetti saa yhtenäisiä piirteitä, vaikka kokemus olisi ollut henkilökohtainen. (Relph, 1986, s. 45.)

Yhteisöllisen identiteettien selityksenä voidaan käyttää, että ihmisistä on ajan kuluessa muodostunut joukko tarinankertojia. Tämä tarkoittaa sitä, että koetut paikat muuttuvat muistoiksi ja muodostavat yhteisöllisen mielikuvan paikasta kokemuksen sekä päätarinan ympärille. Täten henkilökohtaisesta paikan identiteetistä tulee yhteisöllinen paikan identiteetti. Päätarinan paikasta kehittää auktoriteettinen taho, eli sellainen taho, jonka ääni tulee kuuluviin helposti ja jota muut kuuntelevat. Ihmisillä on tarve jatkuvasti ymmärtää ja elämää, joka ajaa heidät kertomaan tarinoita. (Dimache, Wondirad & Agyeiwaah, 2017, s. 287-289.) Tarinoilla voidaan hetkellisesti tyydyttää tarve tietämättömyydestä. Tämä koskee myös paikkojen identiteettiä. Tarinan kerronnalla on vaikutusta myös paikkojen identiteettiin kollektiivisesti. Myös se, miten tarinoita kerrotaan paikasta vaikuttaa siitä saamiin mielikuviin (Wearing, Stevenson, Young, 2010, s. 47).

Yhteisölliseen paikan identiteettiin sopii yhteiskunnallinen näkökulma paikkaan, jota ohjaa yhteiskunnan rakenteet, yhtenäinen historia ja mahdollisesti myös median antamat mielikuvat. Kokemuksiin voidaan katsoa kuuluvan historia, jos yhteiskunta kokee historian yhtenäisenä. Kieli ylläpitää myös kollektiivisen identiteetin rakentumista. Kieltä käytetään vuorovaikutukseen muiden kanssa. Sen avulla ohjataan kuuntelijaa tai lukijaa huomioimaan tietyt ominaispiirteet. Kieli muuntaa ympäristön ihmisen paikaksi. Kielen avulla paikka esimerkiksi nimetään, jolloin siitä tulee ihmisen paikka. (Tuan, 1991, s.

684-685.) Kieli myös rajoittaa kuuntelijakuntaa, tietyllä kielellä kirjoittaminen tavoittaa vain ne, jotka ymmärtävät kertomuksen kieltä. Yhteisöllisiä paikan identiteettejä on tunnistettavissa ainakin neljä erilaista ulottuvuutta. (Relph, 1986, s. 56-59.)

Identiteetti määräytyy myös yhteisymmärryksestä paikan mielikuvista sekä kielikuvista, kuinka paikka esitetään yhteiskunnassa. Tämä juurtaa juurensa alueen historiallisesti muotoutuneesta kokonaisuudesta, jolloin paikan identiteetin tulkinnoista tulee kollektiivisia. (Ojankoski, 1998, 40.) Kielikuvat sekä mielikuvat paikasta ovat sen identiteetti ja ymmärtääkseen mielikuvien sosiaalisen rakentumisen ymmärtää myös sen olennaisen edellytyksen paikan identiteetin rakentumisesta. Kielikuvat tai mielikuvat ovat tahallisia tulkintoja, millainen paikka on tai millainen paikan luullaan olevan. Mielikuvat sisältävät yksittäisen henkilön tai ryhmän odotuksia tai aikomuksia paikasta. Aikomukset ovat tarkoituksenmukaisia ja joidenkin mukaan tällaiset mielikuvat voivat olla kapeakatseisia tai ennakkoluuloisia paikasta. Mutta ne keillä nämä mielikuvat paikasta on, heille paikan mielikuva on paikan todellisuutta. Muiden ihmisten sanomiset paikasta ja kollektiivinen yhteisymmärrys paikan identiteetistä ovat osa yhteisöllistä mielikuvaa paikasta. (Tuan, 1991, s. 684-685.) Myös media edesauttaa yhteisöllisyyttä ja yhteisten mielikuvien rakentumista. Median eri kanavien levikki tavoittaa laajemman yleisön, jolloin se tiedostamattomasti rakentaa kollektiivisia mielikuvia paikasta ja vaikuttaen paikan identiteetin muodostumiseen.

Henkilöllä voi olla paikalle useita identiteettejä. Samalla henkilö voi olla ulkopuolinen tai sisäpuolinen kokija. Useat eri identiteetit riippuvat esimerkiksi paikassa tehtävistä toiminnoista. Toiminnoista riippuen henkilö havaitsee paikan eri tavalla. Eri henkilöillä on erilaisia identiteettejä samaa paikkaa kohtaan. Eri identiteetit eivät pohjaidu pelkästään kokemuksiin paikasta vaan ihmisen erilaisiin persoonalluuksiin, muistoihin, tunteisiin ja aikomuksiin. Moniulotteiset identiteetit ovat muuttuvaisia. Siihen vaikuttaa yhteiskunnassa hyväksytyt piirteet paikasta, joita yksilö käyttää identiteetin muodostumisessa paikkaa kohtaan. (Relph, 1986, s. 56-57.)

Paikan identiteetti on myös yksilön luomaa kiintymistä ympäristön tilaan. Relph ei määrittele yksilön tunteita paikan identiteettiin, joten kaikki tunteet paikan identiteetin muodostumiseen negatiivisesta positiiviseen on mahdollisia. Ympäristö psykologiassa paikan identiteetin muodostumista on tutkittu paljon lähinnä yksilön periaatteiden mukaan. Yhden sen määritelmän mukaan paikan identiteetti on tunnistettu, kun paikallisen käsitys paikasta on positiivinen ja henkilö on kiintynyt paikkaan. Tämä määritelmä kieltää negatiiviset käsitykset paikasta. Identiteetin rakentuminen voidaan nähdä prosessina, jossa se on dynaaminen yhteiskunnan tuote, muistojen vuorovaikutusta ja ymmärrystä. Siihen liittyy neljä sääntöä, jotka ovat kyky erottaa paikat toisistaan, jatkuvuus, itsetunto ja tehokkuus. (Ginting, Nasution & Rahman, 2017, s. 410.)

Yksilön paikan identiteetin määrittymiseen vaikuttaa myös, mitä muilla ihmisillä on saattavaa paikasta. Muiden ihmisten mielipiteet muovaavat yksilön antamaa paikan identiteettiä. Yksilön henkiset ja fyysiset ominaisuudet vaikuttavat myös henkilökohtaiseen paikan identiteettiin. Esimerkiksi henkilön ikä, sukupuoli, yhteiskunta luokka, persoonallisuus ja muut sosiaaliset piirteet vaikuttavat, millainen paikan identiteetti on yksilölle. Paikan identiteetti muuttuu, kun ihminen etenee elämässään. Yksilön paikan identiteetin käsite on puolestaan Proshansky, (1985), mukaan yksilön vahvaa tunnesidettä paikkaa kohtaan. Yksilön persoonaan vaikuttaa myös siteet kotiin, naapurustoon ja yhteisöön. Proshansky'n käsite on vahvasti vain paikallisen käsitys paikasta. Yksilölliset paikan identiteetit ovat koko ajan tekemisissä yhteisen kielen, symbolien ja kokemusten kanssa, jolloin ne tuodaan koko ajan osaksi yhteistä mielikuvaa paikasta. (Relph, 1986, s. 56-57; Proshansky, 1985, s. 62.)

Henkilökohtaisilla paikan identiteeteillä tarkoitetaan yksilön identiteettiä. Henkilökohtaisen paikan identiteetin muodostaa yksilön henkilökohtaiset kokemukset, tunteet ja käsitykset paikasta. Paikan kokemiseen vaikuttaa myös aikakausi, jolla elämme, kulttuuri, sosiaalinen ympäristö tai sosiaalinen asema sekä harrastukset ja muistot. (Forselles-Riska, 2006, s. 218.) Paikan luonne ja ominaisuudet rakennetaan niistä aineksista, jotka ovat saatavilla. Sen vuoksi paikan identiteetti on myös muuttuvainen, koska tapahtumia eli aineksia paikan ominaisuuteen ja luonteeseen tulee koko ajan lisää. (Semi, 2010, s. 14.)

4 Narratiivinen analyysi median rakentamasta identiteetistä

4.1 Aineisto

Bodominjärvestä kirjoitettiin vuoden 2016 aikana useita artikkeleita. Helluntaipäivän Aineistonkeruu aloitettiin Iltasanomien uutisista. Haku rajattiin vuoteen 2016 eli haku ehdoiksi laitettiin 1.1.2016-31.12.2016. Haku aloitettiin käyttämällä sanaa Bodominjärvi. Tämä haku tuotti nolla tulosta samoin kuin Bodomjärvi. Joten hakukriteeriksi asetettiin pelkästään Bodom. Haku tuotti 34 artikkelia. Näistä 34:stä artikkelista vain 15 otettiin mukaan tutkimukseen. 20 artikkelia jäi pois aineistosta, koska niissä ei puhuttu Bodominjärvestä paikkana mitään. Näihin 20: een artikkeliin sisältyi esimerkiksi Bodom-elokuvan näyttelijöiden haastatteluja, jotka eivät kuuluneet elokuvaan tai ne olivat uutisia näyttelijöiden yksityiselämän uusista käänteistä. Toinen syy, miksi artikkeleja karsiintui, oli niiden sisältö. Sisällöllisesti osa artikkeleista liittyivät hevimusiikkiin ja sitä kautta suomalaiseen Children of Bodom heviyöbändiin. Aineistoon valituissa artikkeleissa tunnustetaan Bodominjärvi paikkana ja se on osa kontekstia vaikkakin osassa se on pieni osa suurempaa kontekstia.

Kaikkiin artikkeleihin kuuluu oleellisesti paljon kuvia, joiden sisältö on myös tärkeä paikan identiteetin muodostumiseen, joten kuvat ovat osa tätä aineistoa. Muutamaan artikkeliin oli liitettynä myös videoita esimerkiksi Bodom-elokuvan traileri sekä Iltasanomien oma lyhyt dokumentti Bodominjärven murhista vuonna 1960.

Kun puhutaan artikkeleista, jotka on julkaistu internetissä, niin otsikoinnin merkitys nousee. Mielenkiintoisen otsikon avulla pyritään saada lukija klikkaamaan koko artikkelin auki. Esimerkiksi kun jaottelin Ilta-Sanomien artikkelit neljään eri kategoriaan, joista yksi oli urheilu. Urheilussa oli vain yksi artikkeli, jossa tuli esiin sana Bodom. Otsikko yhdistää taitavasti tunnetun poliitikon, sanan rakkaus ja Bodomjärven. Artikkelia lukiessa Bodomjärvi mainitaan kerran paikkana, jossa suoritetaan aktiviteetteja. Muuten se ei ole ollelukaan esillä.

Kun mietitään artikkeleiden kohdeyleisöä, muutama sanailmaisuus tulee esiin, jonka tarkoitus on kiinnittää lukijoiden huomio. Useaan otteeseen esimerkiksi mainitaan *koko Suomea koskettanut* tai *Suomen tunnetuin*, jolloin kohteena ei ole vain Espoon paikalliset tai tietystä genrestä kiinnostuneet vaan huomio pyritään saamaan koko suomen laajuiseksi. Käytettäessä tämän tyylisiä sanailmaisuja lukijalle tulee mielikuva, että tämä asia koskettaa myös minua. Suomen kielellä kirjoitettua ja koko Suomea koskettanut tapahtuma.

Elokuvalla on tietenkin oma genrensä, joka on kauhu ja elokuvan tulee katsomaan ne henkilöt, jotka ovat kauhuelokuvista kiinnostuneita. Kauhugenre ei tunne maiden rajoja ja elokuva onkin kiinnostanut myös Suomen ulkopuolella, jolloin se tekee Bodomcasen tunnetuksi myös ulkomailla. Suomalaisille sillä on syvempi merkitys kuin vain fiktiivinen kauhuelokuva. Osista artikkeleista nousi esille sanat kummitustarina, murhamysteeri ja avoin haava.

Helsingin Sanomien sivuilta haettiin artikkeleja Bodominjärven tapahtumista samalla tavalla kuin Ilta-Sanomien haussa. Hakukenttään valittiin *bodom* ja aikaväliksi vuosi 2016. Hakutuloksia tuli yhteensä yli 50 artikkelia. Näistä otin pois ensimmäiseksi Nyt-liitteen artikkelit, koska valitsin sen aineiston rajaukseen. Toiseksi kävin läpi kaikki 50 artikkelia, joista loppujen lopuksi Bodominjärvestä puhuttiin jollakin tasolla vain 15:ssä artikkelissa. Nämä 15 artikkelia laitettiin samanlaiseen kategoriaan kuin Ilta-Sanomien artikkelit. Ilta-Sanomien ja Helsingin Sanomien artikkeleita analysoidaan erikseen. Tuloksissa pysymme erottelemaan siten kahden eri tyyppisen lehden erot Bodominjärven uutisoinnissa.

Elokuva-arvostelut liittyvät vuonna 2016 ilmestyneeseen Bodom-kauhuelokuvaan. Tämä oli suomalainen kauhuelokuva, joka juuri kietoutuu Bodominjärven selvittämättömien murhien ja tuntemattoman murhaajan profiilin ympärille. Elokuva-arvostelujen lisäksi artikkeleissa mukana oli spekulointia murhista, luontoaktiviteeteista ja jopa Anneli Auerin oikeudenkäynnistä.

Internet aineistot tuovat Bodominjärven tapahtumat nykyaikaan ja se, että paikasta vielä uutisoidaan, on merkityksellistä. (ks. Page, 2015, s. 329.) Yksi syy tähän on, että Bodominjärvi paikkana on yhä olemassa ja se ei voi kadota ja toinen syy on selvittämätön

murhamysteeri, joka vaivaa ihmisiä. Bodominjärvi nimi on myös käytössä. Analyysissä tärkeintä on tutkia, miten Bodominjärvestä kerrotaan, koska se vaikuttaa lukijan mielikuvaan Bodominjärvestä ja siten Bodominjärvelle annettavaan paikan identiteettiin.

Lähdin analyysissä liikkeelle lukemalla kaikki artikkelit läpi. Nopean alku kategorioinnin jälkeen aloin analysoida sanoja, joilla kuvaillaan Bodominjärveä artikkeleissa. Tein kuvailevista sanoista erillisen listan ja kategorioin ne pääteemojen alle. Pääteemat tässä tutkielmassa on alun kategoriat, joiden avulla erottelin artikkelit aihetyypeittäin. Tämän jälkeen minua kiinnosti otsikot, joiden avulla pyritään tiivistämään koko artikkeli muutama lauseeseen niin, että se vie lukijan huomion. Varsinkin Ilta-Sanomissa otsikointi on merkittävässä osassa artikkelin viehättävyyttä. Niissä käytetään myös paljon ilmaisuja ja värikästä tekstiä, jota oli mielenkiintoista analysoida. Kolmanneksi minua kiinnosti artikkeleihin liitetyt kuvat. Kuvia oli paljon, joten niillä on suuri merkitys artikkeleihin. Kuvien perusteella lukijalle jaetaan, sitä mielikuvaa millaista Bodominjärvellä on.

Yhteensä Helsingin sanomilla artikkeleja Bodominjärvestä vuonna 2016 oli 15 artikkelia. Kokonaisuudessaan Iltasanomat ja Helsingin Sanomat uutisoivat Bodominjärvestä yhteensä 29 kertaa, joka on useammin kuin kerran kuukaudessa. Analyysin avulla pyrittiin vastaamaan seuraaviin aineistolle esitettäviin kysymyksiin.

- Miten kieltä käytetään Bodominjärven re-presentaatiossa?
- Millaisia ominaisuuksia sanoilla on Bodominjärveä koskevissa artikkeleissa?
- Millaisilla konteksteissa sana Bodom esiintyy artikkeleissa?
- Millaisia mielikuvia Bodomista käytetyt nimitykset herättävät?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus. Tästä tutkimuksesta tekee laadullisen tutkimuksessa käytettävä aineisto ja aineiston analysointi. Aineistosta pyritään saamaan selville median luoma Bodominjärven identiteetti. Teorian avulla selvitetään, mikä on paikan identiteetti ja sen määrittämisen avulla pystytään analysoimaan artikkeleita niin, että niistä löydetään tulokset tutkimuskysymykseen.

Tutkielmassa yksi keskeisimmistä käsitteistä on paikan identiteetti. Narratiivisen analyysimenetelmän avulla pystytään tutkimaan median luomaa identiteettiä. Narratiivisuudella viitataan tietojen tuottamista ja sen lisäksi kertomusten välittämistä eteenpäin. (Heikkinen, 2010, s. 43.) Lehtiartikkeleissa tuotetaan tietoa, joko aineiston avulla, joka voi olla haastatteluita tai muita aineistoa, tai mielipiteiden avulla, jotka jaetaan kerronnallisesti muille. Täten artikkeleilla on mahdollisuus vaikuttaa lukijaansa ja lukijan muodostamiin mielikuviiin kerronnallisesta asiasta. Kulttuurilla on merkitystä narratiivisten kertomusten kertomiseen ja sillä on myös merkitystä, miten kertoja kertoo kertomuksen. (Daiute & Lighfoot 2004, x-xi.) Media aineistossa tieto ja kertojan luoma identiteetti jaetaan kollektiiviseen levitykseen, jolloin se luo yhtenäisiä mielikuvia ja identiteettejä kertomuksen kohteeseen. Tässä tutkielmassa tarkoituksena on päästä siihen arkiymmärrykseen, joka lukijoille muodostuu, kun he lukevat kirjoituksia Bodominjärvestä.

Tutkielmassa halutaan tutkia artikkelien luomaa identiteettiä Bodominjärvelle. Sitä varten on tutkittava Bodominjärvestä luotua sosiaalista re-presentaatiota. Sosiaalisella re-presentaatiolla tarkoitetaan joukkoa arvoja, ajatuksia, mielikuvia ja käytäntöjä. Niiden tehtävänä on luoda järjestystä sekä keskenäistä kommunikaatiota yhteisöjen välille. Ymmärrys kohteesta muodostuu yksilön ja ryhmien välisestä kommunikaatiosta ja vuorovaikutuksesta. Kvalitatiivisten aineistojen avulla pyritään erityisesti luomaan sisällön ja rakenteen ohella asioiden ja ilmiöiden merkitystä. Artikkelien avulla sosiaalinen representaatio välitetään yhteiskunnan tasolle. (Sakki, Mäkinen, Hakoköngäs & Pirttilä-Backman, 2014, s. 317-318; 323-324.) Teoreettisten lähtökohtien sekä tutkimusaineiston perusteella tutkielmaan valikoitui narratiivinen analyysi.

Artikkeleista analysoidaan sanoja, kielen re-presentaatiota ja kontekstia. Sanoista etsitään merkityksiä, adjektiiveja, substantiiveja ja verbejä. Kielen re-presentaation avulla pyritään löytämään symbolisia ja merkityksellisiä arvoja, joita Bodominjärvelle mediassa annetaan. Symbolit ja merkitykset ovat oleellinen osa annettua paikan identiteettiä. Bodominjärvestä kirjoitetut artikkelit yhdistetään suurempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin, jos se on mahdollista, jolloin saamme tietää mahdollisesta yhtenäisestä paikan identiteetistä Bodominjärvelle.

Ilta-Sanomien narratiivisiin kertomuksiin tiivistyy nykypäivän olettamukset Bodominjärven tapahtumista. Artikkelien avulla myös kiinnitetään Bodominjärven tapahtumat, joista on 50 vuotta, aikaan ja paikkaan. Bodominjärven käsittely on Ilta-Sanomien artikkeleissa pelottomampaa. Tällä tarkoitan sitä, että Ilta-Sanomien eivät pelkää julkaista artikkeleita, joissa on ihmisten mielipiteitä murhaajasta. Lukijoiden mielipiteet sekä kirjoittajien mielipiteet ovat suuressa roolissa Ilta-Sanomien artikkeleissa. Osa perustuu myös faktapohjaan, joka on löydettävissä eri lähteistä. Kirjoitustyyliiltään Ilta-Sanomien artikkelit ovat värikkäitä ja jo pelkän otsikon avulla pyritään saamaan lukija koukkuun eli lukemaan artikkeli.

Helsingin sanomat on puolestaan alueellisia uutisia, joihin Espoo kuuluu, mutta samalla se on suomen suurin alueellinen sanomalehti, jonka levinneisyys on Helsingin alueen ulkopuolelle. Artikkeleista kuitenkin huomaa alueellisuuden, sillä osissa artikkeleissa keskustellaan alueen sisäisistä asioista eikä niinkään Suomen laajuisesti kiinnostavista tapahtumista. Kuitenkin myös Helsingin Sanomien artikkelit pystyttiin jakamaan karkean alkulukemisen jälkeen kategorioihin. Artikkelit jaettiin myös neljään pääkategoriaan, joista ensimmäinen on urheilu kategoria. Tähän kategoriaan tuli kolme artikkelia, joka on jo enemmän kuin Ilta-Sanomien urheilukategoriassa. Toinen kategoria on rikos samoin kuin Ilta-Sanomien jaottelussa. Tähän mahtui yhteensä myös kolme artikkelia. Kolmantena on itse Bodominjärven murhiin viittaavat artikkelit, joita oli kahdeksan. Näissä artikkeleissa Bodominjärven murhat ovat joko pääteemana tai osana teemaa, mutta vain mainittuna oikeana tapahtumana. Viimeinen kategoria on myös Bodom-elokuvaan liittyvät artikkelit, joita oli vain yksi. Tästä kategoriasta tuli pienempi kuin muista osaksi myös siksi, että tästä kategoriasta karsittiin pois näyttelijöiden haastattelut, joissa ei ollut Bodomia ollenkaan vaan ne pyörivät näyttelijän henkilökuvan ympärillä.

5 Kertomuksia Bodominjärvestä

Menneisyydestä kirjoitetaan edelleen paljon. Mitä suppeampi kirjoitusten kohde on, sitä yksitulkinnallisemmaksi se muuttuu. Kun puhumme vain yhden pienen ranta-alueen menneisyydestä, sen tulkinta muuttuu yksinkertaisemmaksi. (Knuuttila, 2006, s. 8.) Juuri tämä on tapahtunut myös Bodominjärvelle ja sen uutisoinnille. Pienen alueen yksittäinen tapahtuma menneisyydessä määrittelee sen, miten nykyaika siitä tuottaa kirjoituksia. Tästä väitteestä kertoo, jos sen, että Bodominjärvestä puhuttiin 29:ssä eri artikkelissa Ilta-Sanomissa ja Helsingin Sanomissa vuonna 2016, jossa sen yksi menneisyyden tapahtuma mainittiin. Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien artikkelit jaettiin eri kategorioihin. Narratiivisen analyysin menetelmiä käyttäen kategoriat nimettiin seuraavasti: urheilukertomus, rikoskertomus, kauhukertomus ja murhakertomus. Kauhukertomuksella tarkoitetaan elokuvaan viittaavia artikkeleja.

5.1 Urheilukertomus

Bodominjärven mainitaan artikkelien kontekstissa urheilupaikkana. Helsingin Sanomissa urheiluun liittyviä kertomuksia oli neljä ja Iltasanomissa urheiluun liittyviä kertomuksia Bodominjärvestä vuonna 2016 on vain yksi. Uutiskynnys Ilta-Sanomien kertomuksessa on saattanut ylittyä en perusteella, että Bodominjärvellä järjestettyyn urheilutapahtumaan osallistui tunnettu poliitikko. Artikkelissa uutisoitiin poliitikon urheilusuorituksesta ja tunnelmista hänen kisatessa Bodominjärven maastossa. Poliitikko kuvaili maastoa haastavaksi. Matkailukohteen paikan identiteetti riippuu siitä, minkälaiset ihmistyypit matkakohteeseen matkustavat. Matkakohteeseen matkustaminen tarvitsee motiiveja matkustaa paikkaan. (Aho, 1994, s. 174.) Tapahtuma on urheilutapahtuma, jolloin matkailijoiden motiivi on urheilu tai toisin sanoen urheilun suorittaminen. Kertomuksissa tulee esille, että Bodominjärven alue on tunnettu myös urheilun saralta. Siihen viittaa esimerkiksi kertomus suomalaisen poliitikon urheilemisesta.

Urheilukertomuksista kaksi sijoittui talviajan ulkopuolelle. Poliitikon urheilusuoritus polkujuoksutapahtumaan sijoittui kevääseen. Siinä tosin Bodominjärvi mainittiin vain kerran

Nuksion yhteydessä. *Kokoomuksen puheenjohtajakisaan valmistautuva Alexander Stubb osallistui polkujuoksutapahtumaan Nuksion ja Bodominjärven alueella.* Tekstissä käy kuitenkin ilmi, että tapahtuma on tunnettu, sillä kaikki halukkaat eivät päässeet osallistumaan tapahtumaan. Tapahtuma kyllä kantaa kuuluisaa Bodom- nimeä, sillä sen nimi on Bodom Trail. Polkujuoksu on kestävyysurheilua maratonin tapaan, mutta se käydään haastavammassa maastossa.

Toinen ei talviaikaan sijoittunut artikkeli oli luontomatkailuun liittyvä. Artikkelin kertoi uudesta sovelluksesta, joka auttaa luontomatkailijoita löytämään vaellus- ja pyöräilyreitit. Bodominjärvi mainitaan vain kerran artikkelissa: *Jos retkikohteena on Nuksion kansallispuisto tai Bodominjärven ympäristö, tuore Zmeu Nuksio- sovellus voi olla hyödyksi.* Se, että Bodominjärven ympäristön vaellus- ja pyöräilyreiteistä on tehty sovellus, viittaa siihen, että luontomatkailijoita alueelta myös löytyy.

Bodominjärvi tunnetaan aktiivisena paikkana, jossa voi harrastaa monia eri urheilulajeja. Suurin osa urheilukertomuksista sijoittui talviaikaan, jolloin pääasiallisina lajeina on hiihto ja luistelu. Bodominjärven rantaan onkin, artikkelien perusteella, rakennettu hiihtolatuja ja Bodominjärven jää tarjoaa sekä luistelua että harvinaisimpia lajeja. Tällainen harvinaisempi laji on talvisurffausta, jota kuvataan extreme lajiksi. Urheilua Bodominjärvellä ja sen maastossa kuvataan artikkeleissa sanoilla extreme, itsetuhoisuus ja luontomatkailu. Sen lisäksi Bodominjärven ympäristössä urheilun harjoittamisessa kutsutaan hyväksi, mutta ympäristöä ja Bodominjärven elementtejä kuten esimerkiksi jäätä talvella kuvataan adjektiivilla musta.

Kaikki ei ole kuitenkaan vain urheilun harrastamista, eikä artikkelien perusteella Bodominjärvellä ei ole tungosta varsinkaan talviharrastuksen puitteissa. Paikalle odotetaan enemmän talviharrastelijoita uudelle ladulle, joka odotti hiihtäjiä tyhjänä. Syynä tähän artikkelissa huomautettiin voi olla pääkaupunkiseudun asukkaiden suksettomuus. Useat asukkaat eivät enää omista suksia, jolloin myös hiihtäminen Suur-Helsingin alueella on vähentynyt. Samaisessa artikkelissa kuitenkin varoitetaan jäällä hiihtämisestä, kun jää on heikkoa, sillä jo kaksi ihmistä yhden talven aikana oli hukkunut Bodominjärven jäihin.

Täten nuoret vuonna 1960 eivät ole olleet ainoita, joiden viimeiseksi paikaksi jäi Bodominjärvi ja sen rannat.

Vaikka urheilukertomuksissa ei mainitakaan Bodominjärven vuoden 1960 tapahtumia niistä jää silti hyvin synkkä tunnelma. Tähän vaikuttaa se, miten toimittajat ovat kirjoittaneet artikkelit. Synkkyyden tuo esimerkiksi mainittu musta jää. Sekä laji, talvisurffausta, jota Bodominjärvellä harrastetaan, kuvataan vaaralliseksi lajiksi- extreme lajiksi, joka kuitenkin sopii tällaisista lajeista kiinnostuneille. Hiihdosta kertova artikkeli kehottaa kaikkia hiihtämään Bodominjärvelle, mutta aivan artikkelin lopussa kuitenkin tuodaan ilmi kahden henkilön jo kuolleen Bodominjärvelle, koska jää on ollut heikkoa. Vaikka näiden kuolemien takia Bodominjärvelle ei matkustettaisikaan se antaa kuitenkin Bodominjärvestä ja sen jäästä vaarallisen kuvan, jonka lähistöllä kannattaa olla varuillaan. Joku voisi myös tulkita nämä kaksi kuolemaa Bodominjärven kiroukseksi, vaikka jäihin hukkuminen ei ole Suomessa mitenkään epätavallista vaan ihmiset saattavat useinkin ennakoida jäiden tilanteen väärin.

Urheilukertomuksista kävi ilmi selkeästi kahdenlaisia motiiveja matkustaa Bodominjärvelle sen tarjoamien aktiviteettien puolesta. Nämä kaksi motiivia oli puhtaasti urheilu ja luontomatkailu. Luontomatkailu sisältää vaeltamisen ja pyöräilyn, jotka voitaisiin liittää myös urheiluun, mutta tässä tutkielmassa urheilu nähdään kilpailevana ja raskaamana kun vaellus ja pyöräily ovat enemmän mielenpuhdistamista. Tällainen matkustaminen Bodominjärvelle on myös sitä, mitä VisitEspoo markkinoi omilla sivuillaan. Kuitenkin urheilu ja luontomatkailu ovat kaikista Bodominjärven uutisoinnista vain 10% jolloin 90% artikkeleista kertoo jostain muusta kuin VisitEspoon markkinoimasta aktiivialueesta.

5.2 Rikoskertomus

Kolmantena on artikkeleita oikeudenkäynneistä. Näitä oli Iltasanomissa kaksi ja olivat varsin tunnettuja oikeudenkäyntejä lähimenneisyydestä. Vaikka oikeudenkäynnit eivät sinällään kuuluneet Bodominjärvelle, se on kuitenkin mainittu artikkelissa esimerkkinä

ja konteksti näissä esimerkeissä on paikkaan ja sen yhteen tapahtumaan viittaava. Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien rikoskertomukset ovat molemmat hyvin samanlaisia ja täysin samoista aiheista kirjoitettuja. Artikkelit määräytyivät rikoskertomuksiksi siksi, että ne kertovat kaikki muista rikoksista, mutta niihin on aina liitetty Bodominjärven tapahtumat mukaan.

Vaikka Bodominjärvelläkin tapahtui rikos ja sen kaikki uutisointi voisi olla rikoskertomuksen alla, niin tässä tutkielmassa rikoskertomukset ovat oikeudenkäyntikertomuksia, joihin Bodominjärven oikeudenkäynti on liitetty. Bodominjärvestä ei ole syytettynä ketään, vaikka oikeudenkäyntejä on käyty ja nimenomaan se on näissä artikkeleissa osallisena. Artikkeleissa pääosassa ei ollut Bodominjärven tapahtumat ollenkaan vaan niille oli annettu enemmän sivurooli tukemaan tiettyjä väitteitä artikkelissa. Niiden rooli myös oli olla vertailunkohteena artikkelien aiheille, jotka suurin osa oli oikeudenkäynnistä kertovia kertomuksia. Niiden vaikutus Bodominjärven matkailukohteena on myös pieni, koska artikkelit keskittyvät muuhun tapahtumaan. Kuitenkin Bodominjärven tapahtumat tuodaan esiin ja niin tapahtumista muistutetaan tai pidetään yllä. Bodominjärven oikeudenkäynti oli yksi Suomen tunnetuimmista tapahtumista aina viime vuosiin asti erityisesti syytettynä olleen korvauksiin nähden. 2000-luvun alussa oikeudenkäynti toi Bodominjärven tapahtumat takaisin pinnalle.

Paljon uutisoitu Aurein oikeudenkäyntiin on usein liitetty myös Bodominjärven murhat. Näissä molemmissa tapauksissa on samankaltaisuuksia. Molemmat jäivät menneisyyteen mysteereiksi sekä molemmissa tapauksissa syytetyille annettiin suuret korvaukset. Bodominjärven murhat ja niiden oikeudenkäynti tuotiin esiin 2000-luvun alussa ja siitä saadut korvaukset olivat pitkään suurimmat, mitkä Suomessa on saatu ennen Auerin tapausta. Bodominjärven murhat olivat esillä 2000-luvun alussa, koska Suomen oikeuslainsäädännön mukaan murha ei vanhene koskaan. Tämän perusteella Bodominjärvi pystyttiin nostamaan uudestaan oikeuteen ja sen mukaan se on myös noussut esille vuoden 2016 julkaisuissa mediahuomion saamissa oikeudenkäynneissä.

Bodominjärven tapahtumia verrattiin Olof Palmen surmaan Ruotsissa. Sanottiin, että Olof Palmen murha on kuin Bodom suomalaisille. Kokonainen Helsingin Sanomien artikkeli kertoi Olof Palmen murhasta ja kuinka siitä syytettiin yhtä henkilöä samoin kuin Bodominjärven tapahtumissa. Molemmat todettiin lopuksi syyttömiksi. Lopuksi artikkelissa mainittiin, että oikeudenkäyntien vuoksi osa suomalaisista ja osa ruotsalaisista pitää silti vapautettuja syyllisenä tapahtumaan.

Bodominjärven oikeuden käyntiä ja Aarnion oikeudenkäyntiä taas yhdistää sama puolustaja, joka toi puheenvuorossaan myös Bodominjärven tapahtumat ja syytetyn esiin vuonna 2016. Näissä kertomuksissa on esillä hyvin tunnettuja oikeudenkäyntitapauksia Suomesta ja Ruotsista. Oikeudenkäynnit ja päätökset jakavat kansaa. Osalle syytetyt ovat edelleen syyllisiä ja osalle ne eivät ole. Mielipiteitä on yhtä paljon, kun on ihmisiä. Kuitenkin ratkaisematon Bodominjärven tapahtuma tuo tapahtumapaikalle uteliaita matkailijoita. Heidän motiivinsa ei välttämättä ole kummituskertomukset Bodominjärvestä vaan rikoskertomukset- omien teorioiden kehittäminen, murha-aseen etsiminen tai pelkästään paikan näkeminen, jolloin siihen paikasta tulee todellisempi. Poliisin ottamat rikoskuvat pystytään edelleen yhdistämään paikan tämän hetkiseen todelliseen ulkonäköön, jolloin teltan todellinen sijainti on hyvin helposti havaittavissa.

Kuva 1. Bodominjärven murhapaikka 6.7.2017. Etualalla sijaitti nuorten telttä.

5.3 Kauhukertomus

Toinen kategoria on Bodom-elokuva, joita Iltasanomissa oli ylivoimaisesti eniten. Bodom-elokuva julkaistiin vuonna 2016, mikä selittää artikkelien suuren määrän. Elokuvaan liittyvät artikkelit ovat kuitenkin tiukasti kiinnitetty paikkaan ja elokuvassa esiintyvän tunnetun rap-artisti Mikael Gabrielin näyttelemisen on varmasti vaikuttanut myös nuorten käsitykseen Bodominjärvestä sekä auttanut Bodominjärven tapahtumien tunnettavuuden nimenomaan nuorison keskuudessa. Tämä kategoria nimettiin kauhukertomuksiksi, koska genreltään elokuva on kauhua. Silloin myös mielikuvat ja motiivit matkustavat Bodominjärvelle elokuvan tienoilta on erilaisia.

Helsingin Sanomissa Bodom-elokuvasta oli vain yksi artikkeli. Verrannollisesti tämä oli hyvin pieni Ilta-Sanomiin nähden. Ilta-Sanomissa artikkeleita oli useita. Myös mielipidekirjoituksia, joiden aiheena oli kauhuelokuva sekä todelliset Bodominjärven tapahtumat. Helsingin Sanomien artikkeli kauhuelokuvasta on puhdas elokuva-arvostelu. Elokuva-arvostelussa pohdittiin Bodom-elokuvan viehättävyyttä ja vetovoimaa, jonka mukaan ihmiset katsovat elokuvan. Jälleen nousi pinnalle ihmisten luontainen uteliaisuuden tarve.

Toinen kysymys on, kaipaako aiheesta kiinnostunut yleisö kauhufiktiota Bodomista vai pikemminkin ratkaisua mysteerille. Elokuvaan sisältyy paineita, jotka liittyvät tiukasti siihen, että uteliaat katsojat kaipaavat vielä lisää teorioita Bodominjärven murhaillan tapahtumankulkuun. Ikään kuin fiktion keinoilla voitaisiin tuoda esiin teoria, joka voisikin pitää paikkansa. (HS)

Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa pureudutaan tositapahtumaan ja puhutaan legendoista, jotka ovat levinneet kolmoismurhan innoittamana eteenpäin. Legendoilla on nimenomaan osallisuutta siihen uteliaisuuteen, mitä ihmisillä on ratkaisemattomia mysteerejä kohtaan.

Bodominjärven ratkaisemattomat murhat ovat yksi Suomen rikoshistorian pyhäyttävimmistä tapauksista. Raa'at murhat ovat herättäneet kiinnostusta myös kansainvälisellä tasolla. Kun murhatutkinta aloitettiin uudestaan vuonna 2004 ja sitä käsiteltiin kärjäoikeudessa vuonna 2005, aiheesta kirjoitettiin seikkaperäisesti esimerkiksi maineikkaassa The Guardian- brittilehdessä. Lehdessä kerrottiin, että ratkaisematon mysteeri on vainonnut suomalaisia jo vuosikymmeniä. (IS)

Bodominjärven tapahtumat ovat kansainvälisestikin uutisoituja, jolloin yhteisöllisyys paikan identiteettiä kohtaan ei ole enää vain suomalaisissa vaan paikan identiteetti rakentuu myös kansainvälisesti media uutisoinnin perusteella tapahtumista. Seikkaperäisesti sana antaa vaikutelman, että emme välttämättä tarvitsisi kansainvälistä uutisointia Bodominjärvestä vaan meille riittää oma uutisointimme. *Se on pelottava ja kauniisti kuvattu. Tuotantoarvot ovat uskomattomia. Se perustuu tositapahtumiin, mikä kiinnostaa minua, Belofsky perustelee.* On toinen kansainvälinen kommentti Bodominjärvestä ja Bodom-

elokuvasta. Kommentoija ei välttämättä ole käynyt paikan päällä Bodominjärvellä tai ainakaan hänen kommentistaan se ei tule esille. Tietous Bodom- elokuvan tositapahtumiin perustumisesta tulee elokuvalta itseltään. Elokuvassa tulee alussa ilmi, että Bodominjärven murhat ovat tositapahtuma.

Elokuvaa katsoessa paikalta voi puuttua todellisuus, koska tunnemme paikan vain ulkopuolisena. Tällaisessa tilanteessa henkilö voi tulla intohimoisesti kiintyneeksi suuriin paikkoihin esimerkiksi maan tasoisesti, vaikka heillä on vain rajalliset tiedot paikasta. (Tuan, 1991, s. 18.) Tällöin matkailija ei ole vielä matkustanut paikkaan, mutta tuntee paikan omakseen. Relphin paikan identiteetin määritelmän mukaan, matkailija, joka ei ole vierailut paikassa, mutta tuntee siihen jonkinlaista kuuluvuutta, määritellään osallisesti paikalliseksi (insideness). Se on heikosti sidoksissa paikkaan, koska ei voi vaikuttaa paikassa tapahtuviin toimintoihin tai osallistua niihin toimintoihin. *Bodom on avoin haava. Jos tekijä on hengissä, toivoisin, että hän astuisi esiin. Koskaan ei ole liian myöhäistä tunnustaa ja antaa tälle tapaukselle pääte piste, ohjaaja toivoo.* Ohjaajan puheenvuorosta huokuu yhteisöllisyys, kun Bodomin tapahtumista puhutaan avoimena haavana. Joillakin rikoksilla on niin suuri historiallinen, kulttuurillinen tai sosiaalinen merkitys, että sen muisto säilyy pitkään ja sallii matkailijoiden vierailu paikassa (Dalton, 2015, s. 1-2).

Bodomissa neljä nuorta lähtee yhdessä Bodominjärvelle ratkaisemaan lopullisesti jo puolen vuosisadan ajan koko Suomea ravistelleet murhayön tapahtumat. Myös elokuvassa on yhteisöllinen ajatus takana. Fiktiivinen elokuva lähtee liikkeelle Suomea yhteisesti ravistellusta tapahtumasta. Tapahtuman tunnettavuuden vuoksi myös elokuva syntyi. Bodom-elokuva haluaa myös pistää pisteen Bodominjärven murhatapaukselle ratkaisemalla sen tai antamalla erilaisia teorioita murhaajasta. Bodom-elokuvassa murhaajana esiintyy useita henkilöitä eikä vain yhtä, jolloin katsojalle tulee ehkä tietynlainen tyydytys siitä, mitä tapahtui.

5.4 Murhakertomus

Neljäntenä kategoriana on Bodominjärven murhiin liittyvät artikkelit. Näissä artikkeleissa kerrotaan mysteeristä, joka ei ikinä ratkennut ja millainen paikka Bodominjärvi on nykyään. Suoraan paikkaan liittyviä artikkeleja oli siis kategoriassa kolme ja neljä. Näitä oli yhteensä 12, jonka perusteella suurin osa Ilta-Sanomien artikkeleista pyöri edelleen murhamysterin ympärillä. Karkeasti ajatellen Ilta-Sanomat julkaisi kerran kuussa uutisen Bodominjärven murhista vuonna 2016.

Murhakertomukset kertovat suoraan Bodominjärven murhista. Ne ovat spekulatioita tapahtumista ja tapahtumien kulusta sekä arvailuja, kuka voisi olla murhaaja. Helsingin Sanomissa kirjoitetaan: *Bodominjärven murhat ovat Suomen tunnetuimpia rikoksia, joiden tekijää ei ole saatu kiinni. Tämä kaikki siitä tiedetään.* Murhakertomuksessa Bodominjärvi on pääosassa. Kertomuksissa tärkeässä osassa on paikan lisäksi henkilöahmot ja tapahtuman kulku. Murhakertomuksia oli kauhukertomusten tavoin paljon. Helsingin Sanomissa murhakertomusten osaa nosti myös tapa tuoda esiin 50 vuotta sitten uutisoituja tapauksia. 50 vuotta sitten olevissa uutisissa Bodominjärven tapahtumat ovat vielä kohutuullisen tuoreet, joten myös kirjoitustyyli on erilainen kuin 50 vuotta jälkeenpäin kirjoitetuissa artikkeleissa. 50 vuotta sitten keskityttiin vielä siihen, mitä tapahtui ja vinkkejä murhaajasta sekä tapahtumista tuli poliisille runsaasti. Tosin Ilta-Sanomissa todetaan myös, että poliisi saa edelleen vihjeitä Bodominjärven tapahtumista. Tämä pitää Bodominjärven pinnalla myös poliisin tutkinnoissa. Ilta-Sanomissa todetaan: *Keskusrikospoliisi saa yhä Bodominjärven kolmoismurhasta uusia vihjeitä, vaikka teosta on kulunut jo yli 56 vuotta.* Tämän mukaan, ihmisiä kiinnostaa murhan ratkaiseminen ja Bodominjärvi tiedostetaan murhapaikkana.

Merkittävä eri Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutisoinnissa oli, että Ilta-Sanomissa huomaa kirjoitustyylistä sekä kirjoitetuista asioista, että kertomukset ja niiden aihealueet ovat niin sanotusti vapaampia. Tällä tarkoitan sitä, että Ilta-Sanomissa ei pelätä spekuloida kuka murhaaja on ollut tai kertoa tapahtumien kulua yksityiskohtaisesti. Helsingin Sanomien uutisointia en kutsuisi varovaisemmaksi tai rajoitetuksi vaan se on lähinnä enemmän asia tekstiä eikä siinä puututa tapahtumien kulkuun niin usein tai haastateltavia

ihmisiä ei ole niin paljoa. Murhakertomuksia oli myös Helsingin Sanomissa vähemmän kuin mitä Ilta-Sanomissa oli.

Toinen merkittävä ero näiden kahden välillä on, että Ilta-Sanomien kertomukset perustuvat välillä toisen käden lähteisiin. Esimerkkinä tämä Buzzfeedin tuottama artikkeli, joka oli suomennettu Ilta-Sanomien sivulle. Helsingin Sanomissa kertomukset ovat enemmän heidän omaa käsialaansa. Mielenkiintoista on myös, että Helsingin Sanomat eivät mainitse nimeltä Bodominjärven uhrien nimiä. Näiden kolmen kuolleen nimet eivät tule esille artikkeleissa kertaakaan, kun taas Ilta-Sanomien artikkeleissa useassa kohtaa tulee kaikkien neljän Bodominjärven tapahtumien osallisten nimet esille. Buzzfeedin artikkelin innoittamana Ilta-Sanomat teki myös oman artikkelin pelkästään kymmenestä Suomessa tapahtuneesta murhamysteristä, johon Bodominjärvi tietenkin liitettiin.

Buzzfeed on yhdysvaltalainen yksi johtavista digitaalisen median tuottajista. Se on maailman laajuinen. Erityisen aktiivinen Buzzfeed on Facebookissa, Snapchatissa, Youtubessa ja muilla digitaalisilla alustoilla. (Buzzfeed, 2017). Buzzfeed on trendikäs media-alusta ja sitä seuraa erityisen paljon nuoret ihmiset, koska Buzzfeed on itse erikoistunut sosiaalisen median kanaviin, jossa nuoret ovat. Erityisen merkittävää tässä artikkelissa on, että en on alun perin tehnyt Buzzfeed eikä Ilta-Sanomat. Ilta-Sanomat ovat vasta tämän jälkeen välittäneet artikkelin suomen kielellä heidän sivustolleen. BuzzFeed yhdistää artikkelissaan Bodominjärven murhat usean muun kansainvälisesti tunnetun mysteerin kanssa samaan kastiin. Huhutaan, että Buzzfeedillä työskentelisi suomalainen tai suomalaiskuinen työntekijä, joka selittäisi suomalaisten rikosmysteerien esiintuomisen

Murhakertomukset ovat molempien iltapäivälehtien osalta hyvin värikkäitä. Artikkelien kertomuksissa oletetaan vahvasti, että suomalaiset tietävät kaikki mitä Bodominjärvellä vuonna 1960 tapahtui. Tämä oletamus esitettiin kertomuksissa jo hyvin alussa. Tämän avulla päästiin artikkeleissa yleensä suoraan asiaan ilman, että taustatietoja tarvitsisi kertoa. Tämä ei ole ainoa oletamus, joka artikkeleissa esitetään esimerkiksi, Helsingin Sanomissa sanotaan näin: *Kesäteltan ensimmäisellä tuotantokaudella, monille tuli teltasta mieleen Suomen kuuluisin telttasurma, Bodominjärven kolmoismurha vuodelta 1960.*

Kesäteltoa oli Radio Suomen puheohjelma, jossa keskusteltiin esimerkiksi Bodominjärven tapahtumista. Tähän keskusteluun tuli mukaan rikostoimittaja. Artikkelissa todetaan, että jo teltan näkeminen tai teltassa oleminen toisi mieleen Bodominjärven tapahtumat. Kirjoitukset ja kuvat kuvaavat sitä, miten koemme paikan. Matkailijoiden alkuolettamus paikasta tulee kuvien, kirjoitusten tai tarinoiden valossa. Paikkaan matkustaminen yhdistää edellä mainitut elementit omaan kokemukseen. Tällaiset ennako-odotukset paikkaa kohtaan kuitenkin vaikuttavat suhtautumiseen paikkaa kohtaan ja mihin katseemme suuntaamme paikassa. Matkailijat taas jatkavat tarinan kerrontaa paikasta kuvien sekä tekstien muodossa mediaan, josta muut pystyvät kokemaan paikan. (Tuan, 1991, s. 4-5.)

Ironisesti yhdessä artikkelissa tuodaan esille amerikkalainen uutussarja, jossa näyttelijät näyttelevät oikeita rikoksia ja niiden tapahtumaketjuja. Helsingin Sanomissa sanotaan näin: *Toivottavasti tämä ohjelmaformaatti ei rantaudu Suomeen; emme tarvitse näyttelyjä versioita Bodomin surmista tai Anneli Auerista*. Surmiin läheisesti liittyvä elokuva kuitenkin tehtiin ja sen lisäksi Bodominjärven tapahtumat eletään uudelleen joka vuosi iltapäivälehtien artikkelien varjossa. Se, että tapahtumista puhutaan pitää sen pinnalla ja tuo sen myös nykypäivänä ihmisten tietoisuuteen sekä nuorten, jotka eivät ole aiemmin kuulleet tapahtumasta. Aiemmin Helsingin Sanomat kuitenkin teki monta sivua pitkän artikkelin Bodominjärven tapahtumista; miten ne etenivät, mitä tapahtui ja ketä oli osallisena.

6 Murhaleikistä synkkään rikokseen

Paikan identiteetin tutkimisen yksi tärkeimmistä syistä on tutkia ihmisten vaikutusta paikan identiteettiin. (Relph, 1986, s. 44.) Nykypäivänä ei puhuta enää vain Bodominjärvellä tapahtuneista murhista vaan kolmoismurhalla on nimi Bodom, jolloin oletetaan ihmisten jo sen perusteella tunnistavan kertomuksen kertovan murhista, jotka tapahtuivat Bodominjärvellä. Nimi voi myös olla Bodom-murhat, Bodominjärven-murhat, jolloin aina paikan nimi on kiinnitetty tapahtumaan. Tällöin se vaikuttaa myös mielikuviiimme paikasta, kun paikan nimen perään liitetään heti synkkä tapahtuma. Tämän luvun tarkoituksen on tutkia niitä nimityksiä, mitä tapahtuma sekä Bodominjärvi on saanut.

6.1 Suomen historian yksi synkimmistä tapahtumista

Kielen avulla viestitään kohderyhmälle tapahtumista. Buzzfeedin tekemä alkuperäinen artikkeli on englanniksi, jolloin se rikkoo niitä rajoja, että Bodominjärvi olisi vain suomalaisille suunnattu *meidän* mysteerimme (Kymäläinen, 2006, s. 209). Paikan identiteetti ei ole muuttumaton vaan erilaiset tilanteet ja mielipiteet paikkaa kohtaan voivat muuttaa sen identiteettiä. Toisin sanoen erilaiset ennalta-arvaamattomat tapahtumat voivat muuttaa paikan identiteettiä. (Relph, 1986, s. 45.) Bodominjärven tapahtumia on kutsuttu Suomen yhdeksi synkimmistä tapahtumista. Jos kirjoitukseen ei lisätä Bodominjärveä kokonaisuudessaan sen etuliite löytyy useimmissa tapauksissa.

Helsingin Sanomissa kulttuuri puolella artikkelin otsikko jo itsessään on: *Bodominjärven kolmoismurha on Suomen tunnetuimpia selvittämättömiä rikoksia- tämä kaikki siitä tiedetään*. Bodominjärvi tulee jo otsikossa paikkana esille ja siihen liitetty murha ja rikos antavat sille synkän merkityksen. Kun Bodominjärvestä puhutaan yhdessä murhien sekä rikosten kanssa siitä saadut mielikuvat ovat osa synkkää menneisyyttä. Helsingin Sanomien laajan levityksen puitteissa myös lukijalle tulee mielikuvia Bodominjärvestä *synkkänä paikkana*, ellei jopa synkkänä matkailukohteena. Synkkänä matkailukohteena se havainnollistuu, kun matkailija matkustaa Bodominjärvelle ja tietoisesti menee paikkaa, jossa murhat on tapahtunut. Murhapaikka myös näytti siltä, että siellä oltiin käyty usein.

Niemenkärjen maasto oli verrattavissa täysin erilainen kuin muualla Bodominjärvellä. Pienen niemen ympäristöön oli jäänyt jälki useita vuosia jatkuneesta matkustamisesta niemenkärkeen, koska kasvillisuutta suurimmaksi osaksi kävelyreiteillä ei enää ollut. Samoin myös puiden juuria näkyi.

Bodominjärven tapahtuma vaikuttaa paikan identiteettiin, koska tapahtumasta uutisoidessa paikka ilmenee aina. Kun tapahtumalle annetaan erilaisia nimiä se vaikuttaa paikkaan ja siihen, millaisia mielikuvia paikka herättää. Bodominjärven vuoden 1960 tapahtumista on esimerkiksi käytetty nimiä *telttamurha*, *verihelluntai*, *murhaleikki*, *telttasurma*, *myytti*, *legenda*, *kummitustarina*, *selvittämätön tarina ja murhayö*. Mielenkiintoista näissä sanoissa on kummitustarina ja selvittämätön tarina. Tarina voi kuvata joko fiktiivistä tai faktaa. Mielikuvana tarina tuo esiin fiktion, jolloin Bodominjärven tapahtumat eivät tunnut tänä päivänä enää todellisilta vaan niille on luotu jo niin suuri historiallinen kaiku, että ne kerrotaan tarinoina ja myytteinä. Tarinalla on myös päätös eli tarinan sanan liittäminen Bodominjärven tapahtumiin antaa mielikuvan, että tarina on päättynyt. Se jää selvittämättömäksi. Kummitustarina viittaa siihen, että tarinan loppuu jonkun henkilön kummittelemiseen paikassa ja tässä paikka on Bodominjärvi, jonne tapahtuma on leimattu. Samoin myös sanalla legenda on muinainen ja epätodellinen kaiku nykypäivään.

Molemmissa iltapäivälehdissä tulee esiin sana *mysteeri* useaan otteeseen. Mysteerillä viitataan siihen, että tapahtumalle ei ole ikinä löytynyt selitystä. Kun ei ole löytynyt murhaajaa niin ei ole löytynyt myöskään motiivia. Ihmiset ovat uteliaita ihmisiä ja tällaisen epätietoisuuden varjossa kehitellään teorioita ja omia näkemyksiä tapahtumalle. Se myös luo pelkoa, koska murhaajaa ei ole saatu vastuuseen teostaan eli murhan tehnyt henkilö eli tai elää yhä kansan keskuudessa. Se myös tuo Bodominjärvelle pelottavan sävyn, koska tämän hetkisen todisteisen valossa murhaaja iski vain kerran ja tapahtumapaikka oli Bodominjärvi. Sama todetaan myös Helsingin Sanomien artikkelissa

Oletetaan, että tällä hetkellä- nyt jo vanhainkodissa- istuu mies, joka tuntee syyllisyytensä painon joka päivä. Oletetaan, että poliisi tietää hänet syylliseksi, mutta ei pysty todistamaan sitä, vaikka mies tunnustaisi. Tietoa Bodomin-järven murhista on samanaikaisesti liikaa ja liian vähän. (HS)

Tässä tekstin pätkässä on vielä mielenkiintoista se, että vaikka murhaajaa ei ole ikinä löydetty oletetaan, että se on jo nyt vanha mies. Tämä piirtää kuvan lukijoille, millainen murhaaja olisi. Nämä sanat on lausunut Åke Lindman 20 vuotta sitten ja ne tuodaan edelleen esille. Jos 20 vuotta sitten oletetaan, että murhaaja on ollut jo, vanhainkodissa niin nykypäivänä voidaan olettaa, kuollut eikä mysteeri ikinä ratkea. Tämä lausahdus artikkelissa on dokumentista, joka on tehty 1997 ja se koskee mysteerejä ja murhia Suomessa. Bodominjärvi on vain yksi tapahtuma muiden rinnalla. Artikkelissa on myös kirjoitettu; *Bodom-järven kolmoissurmaa käsittelevän ohjelman lopuksi katsojalle ei kerrota nimenpuolikastakaan tai muutakaan vihjeitä*. Todellisuudessa vihjeitä kerrottiin; mies ja vanha. Kukaan ei tule siis epäilemään, että Bodominjärven murhaaja voisi olla nainen.

6.2 Paha paikka

Tapahtumien lisäksi Bodominjärveä on paikkana myös artikkeleissa kuvailtu sanoilla *paha paikka ja muinainen murhapaiikka*. Paikka ymmärretään sosiaalisten suhteiden keskittymänä, kokemuksina ja merkityksinä. Vuorovaikutus paikan kanssa johtaa sen käsittämiseen, mielikuvien luomiseen, ideoihin, konsepteihin, merkityksiin, symboleihin paikasta ja tätä kautta paikan identiteetin muodostumiseen. (Lengen & Kistemann, 2012, s. 1162.) Bodominjärven kutsumanimet tai sanat, joita käytetään Bodominjärveä kuvaillessa, vaikuttavat Bodominjärvestä saataviin mielikuviin. Artikkelit rakentavat vuorovaikutusta lukijoiden kanssa, jolloin mielikuvat Bodominjärvestä ovat kollektiivisia ja osa yhteiskunnan ajatuksia Bodominjärvestä. Tämä seikka ei kiellä sitä, että Bodominjärvellä olisi myös muita identiteettejä kuin synkkä mutta tutkitun aineiston kirjoitukset myös luovat Bodominjärvelle synkän identiteetin. Helsingin Sanomien ja Ilta Sanomien kirjoitukset paikasta rakentavat sille kollektiivisen paikan identiteetin.

Alkutekstien mukaan elokuva on syntynyt kolmoismurhasta levinneiden legendojen innoittamana. Todellisuuspohja on siis lähtökohta, johon ei onneksi ripustauduttu liiaksi. Sillä, mitä elokuvantekijät ajattelevat Bodomilla oikeasti tapahtuneen, ei ole lopulta väliä. Bodom edustaa elokuvassa legendaarista, paha paikkaa, josta kaikki lähtee ja jonne kaikki palaa. (HS)

Bodomia kuvataan tässä arvostelussa jo pahana paikkana. Jo adjektiivin paha merkitys tuo synkän mielikuvan Bodomille, joka yhdistetään Bodominjärveen pahana. Paha on hyvän vastakohta. Paha paikka on hyvän paikan vastakohta. Englanniksi sana paha kuvastaa alueen mielikuvaa paremmin kuin suomeksi käännettynä. Suomeksi pahalla voi olla useita erimerkityksiä, mutta englanniksi sana *evil* kuvaa jo hyvin synkkää paikkaa. Kielikuvat ovat henkisiä kuvia, jotka ovat kokemuksen tuotteita, asenteita, muistoja ja välittömiä tuntemuksia. Ne tulkitsevat informaatiota ja ohjaavat käyttäytymistä ja tarjoaa vakaan järjestyksen suhteista välillä objektit ja konseptit. Paikan tuntu koetaan narratiivien kautta erilaisten tarinoiden muodossa (McCabe & Marson, 2006, s.101).

Kuva 2. Reitti Bodominjärven murhapaikalle 6.7.2017

Kielikuvat tai mielikuvat eivät välttämättä anna moniulotteista kuvaa paikasta ja sen identiteetistä, mutta se antaa sille yhteiskunnallisesti merkittävän identiteetin. Identiteetti riippuu, onko kokija yksilö vai ryhmä. Huomioitavaa Helsingin Sanomien ja Ilta-sanomien

aineistossa oli Bodominjärven kirjoitusasu. Kirjoitusasu vaihteli niin artikkelin sisällä myös artikkeleiden välillä. Bodominjärvi kirjoitettiin joko Bodominjärvenä tai Bodominjärvenä. Aineiston keruussa käytettiin sanaa Bodom, joka auttoi siihen, että kaikki artikkelit tulivat mukaan, vaikka ennakkotietoa erilaisesta kirjoitusasusta ei ollut. Mielikuvien yhtenäisyyden perusteella artikkeleita analysoitiin sen sisällön perusteella tutkimalla Bodominjärveä kutsuvia sanoja ja sisällön erittelyä.

7 Bodominjärvi synkkänä matkailukohteena

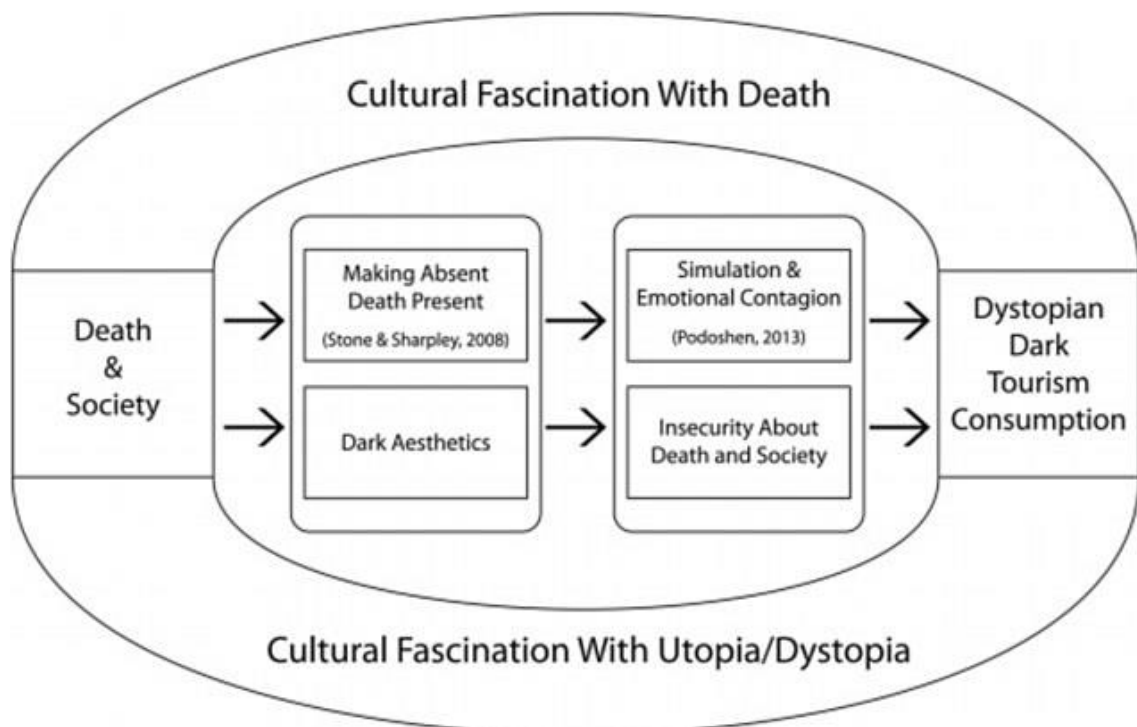
Bodominjärvi ja sen seutu tarjoaa monenlaisia motiiveja matkustaa paikkaan. Sen motiiveja voi olla VisitEspoon mainitsema virkistäytyminen, leireily tai luontomatkailu. Analysoidut Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien artikkelit antavat erilaisen motiivin matkustaa Bodominjärvelle. Urheilukertomukset Bodominjärvestä olivat ainoita artikkeleita, joissa ei viitattu Bodominjärven murhiin. Näitä oli vain neljä koko aineistosta, jolloin 25 artikkelia kertoi vuoden 1960 tapahtumista. Median luoma motiivi matkustaa Bodominjärvelle on siellä tapahtuneet murhat. Nämä motiivit myös vaihtelevat rikosmotiivista aina kummitustarinoihin, mutta motiivit ovat urheiluun verrattuna synkkiä. Matkailututkimuksessa erityisesti identiteetti auttaa paikkaa erottumaan muista, jotta se vetää puoleensa enemmän matkailijoita. (Ginting, Nasution & Rahman, 2017, s. 410.)

7.1 Murhapaikka synkkä matkailukohde

Matkailukohteen paikan identiteetti rakentuu sen perusteella, kuka kohteeseen matkustaa. (Aho, 1994, s. 174.) Samoin Relph määrittelee paikan identiteetin rakentuvan matkailijan roolin ympärille. Matkailijan rooli on sidottuna aikaan ja paikkaan. (Relph, 1986, s. 44.) Jos matkailijan mielikuvat perustuvat aineiston artikkeleihin- matkailijan rooli on synkkä ja matkan tarkoitusperät täyttävät synkän matkailun kriteerit.

Paikan merkitys ja historia voivat saada matkailijoita matkustamaan paikkaan. Tällöin paikan identiteettiin liittyy merkitys, joka voi olla aikaisemmin mainittu historia tai jokin muu miksi matkailija tunnistaa paikan. (Tuan, 1991, s. 4-5.) Tunnistettavuudella on myös oleellinen yhteys mediaan. Median avulla paikoista tulee tunnistettavia. Bodominjärvi on tunnistettavissa median aineistoissa. Myös Bodom-elokuva lisäsi tunnistettavuutta paikkaan. Elokvasta kirjoitetut artikkelit levittivät tarinaa Bodomista yhteisölle. Bodominjärven historia on esillä rikoskertomuksissa, kauhukertomuksissa ja murhakertomuksissa. Sen historiasta puhutaan media-aineistoissa paljon. 25:ssä artikkelissa puitiin Bodominjärven historiaa, jolloin historia vaikuttaa yhä edelleen Bodominjärven identiteettiin.

Bodominjärven paikan identiteettiä voidaan pitää sekä kollektiivisena paikan identiteettinä, että henkilökohtaisena paikan identiteettinä. Kollektiiviseksi paikan identiteetiksi sen tekee markkinointi, joka pyrkii vetämään matkailijoita puoleensa. Markkinoinnissa käytettävä paikan identiteetti ei ole välttämättä sama kuin paikan identiteetti, jonka matkailijat kokevat. VisitEspoon identiteetti Bodominjärvelle on mielenvirkistykseen ja aktiviteetteihin liittyvä (VisitEspoo, 2016). Bodominjärven markkinoinnin lisäksi paikasta on useita eri tarinoita eri medioissa. Matkailijoille tämä voi olla mahdollisuus, koska yksi matkailukohde voi kiinnostaa useita eri matkailijoita, joilla on erilainen intressi paikkaa kohtaan. Bodominjärvellä on monia eri identiteettejä. Identiteetit sille antaa VisitEspoo, median kirjoittamat artikkelit sekä elokuva. Artikkelit ja elokuva Bodom liittyvät Bodominjärven yhteen kohtaan, kun taas VisitEspoo keskittyy laajempaan näkökulmaan. Kokonaisuudessaan Bodominjärvi ja sen seutu voidaan nähdä matkailuteollisuuden markkinoiden silmin, mutta Bodominjärven yksi paikka on uutisissa pelkästään murhatapauksen vuoksi. Mediassa tapahtumalla on laajempi merkitys, kun koko alueen uutisoinnissa jolloin Bodominjärvi tunnetaan yhdestä paikasta koko järven alueella.

Kuvio 1. Yksilön kiinnostus kuolemaan ja synkän matkailukohteen ilmentyminen matkailijalle. Lähde: (Podoshen, Venkatesh, Wallin, Andrezejewski, & Jin, 2015, s. 324-325.)

Kuvio 1:n tarkoituksena on tarkastella, miksi yksilöä kiinnostaa kuolema ja kuinka synkkä matkailukohde ilmenee matkailijalle prosessina. Tutkielmassa, mistä malli on otettu, käsitellään synkkää matkailukohdetta, jossa on käytetty rakennelmia, jotka ovat rakennettu autenttisesti muistuttamaan tapahtumaa. Mielestäni malli sopii kuitenkin myös Bodominjärven synkkään matkailukohteeseen. Kuvio alkaa kuolemasta ja yhteiskunnasta, joka meillä on. Paikka itsessään tarjoaa jo synkkää estetiikkaa. Turvattomuus kuolemasta ja yhteiskunta sopii myös Bodominjärven tilanteeseen. (Podoshen, Venkatesh, Wallin, Andrezejewski, & Jin, 2015, s. 324-325.) Kuolemasta tehdään ensin näkyvä yhteiskuntaan ja siihen liitetään tunteita, jolloin siitä rakennetaan synkkä matkailukohde. Bodominjärven murhat on edelleen laajasti uutisoitu ja siihen liittyy paljon tunteita myös tapahtuman ulkopuolisille henkilöille. Uutisoinnin merkitys kuolemaan tekee siitä läsnäolevan ihmisille.

Sosiokulttuurisesta näkökulmasta synkkä matkailu antaa matkailijoille mahdollisuuden miettiä kuolemaa ja rinnastaa mietteet moraaliseen tietoisuuteen ja kokemuksiin. Synkän matkailun kasvu ei ole yllätys, sillä globaali ja sensaatiohakuinen mediaympäristö. Synkkä matkailu on kasvava ilmiö. Se kasvaa matkailijoiden keskuudessa, teoreettisessa tutkimuksessa ja konseptina. Tutkielmassa tuli esille median vaikutus Bodominjärven uutisoinnissa. Kuolema vaivaa ihmisiä ja yhteiskuntia. Tapahtumat kuten Bodominjärven murhat vaivaavat ihmisiä ja yhteiskuntaa, koska ketään saatu vastuuseen veriteoista. Tämä on yksi seikka, mikä matkailijoita kiehtoo synkässä matkailussa. (Walter, 2009, s. 49.) Tämän takia myös Bodominjärvi on vielä tänäkin päivänä esillä mediassa.

7.2 Pelkomatkailu

Pelkomatkailussa myös kuolema on läsnä. Se on osa synkkää matkailua, mutta sen tarkoituksena on olla peloissaan. Bodominjärven tapaiset paikat tarjoavat matkailijoille todellisuuspohjan takia hyvän alustan pelkomatkailulle. Pelkomatkailu on johdannainen myös seikkailumatkailuun ja riskienottamiseen. Sen tarkoituksena on saada adrenaliini-ryöppy ilman, että siitä tulee hengenvaarallista. (Bristow, 2004.)

Pelkomatkailu aineiston artikkelien perusteella on osa Bodominjärven matkailua. Tätä on edistänyt Bodom-elokuva, joka fiktiivisen pohjan perustalla tuo Bodominjärven murhat osaksi kummitustarinaa. Bodom-elokuvan suosio myös kansainvälisesti oli huomattavan suuri verraten aikaisempiin kauhutuotantoihin Suomessa. *Suomessa on jo pitkään yritetty tehdä oikeasti hyvää genre-elokuvaa, joka löisi läpi myös ulkomailla. Usein läpimurtoa on yritetty kauhulla.* Bodom-elokuva onnistui lyömään itsensä läpi. Se tarkoittaa myös sitä, että näyttelijäsuoritukset Bodom-elokuvassa on ollut onnistuneita ja palkintoja on satanut myös näistä.

Paikan identiteettiä tutkiessa tulee ottaa huomioon kaksi eri määritelmää- jonkun identiteetti (identity of) ja identiteetti jonkin kanssa (identity with). Eri paikat jakavat samantaisia yhteisiä identiteetin piirteitä (identity with), jotka voivat olla kiinnitettynä esimerkiksi maantieteellisiin ominaisuuksiin. Tämän lisäksi niillä on ominaispiirteitä, mikä erottaa ne muista paikoista (identity of). (Relph, 1986, s. 45.) Bodom-elokuvasta mainitaan kuvauspaikkana Viro. Viroa perusteltiin siten, että siellä on samanlainen ympäristö kuin Suomessa eli vaikka metsä on pimeä, sitä pidetään silti turvallisena. *Kun illuusio särjettään, se on ehkä vielä kauheampaa kuin missään muualla.* Illuusio turvallisesta metsästä on Bodominjärvellä rikkoutunut tapahtumien myötä. Täten se myös eroaa Viron metsistä ominaispiirteensä- murhien perusteella. Elokuvan paikka ei ole autenttinen. Elokuva on kuvattu Virossa, jolloin osittain elokuvamatkailu kuvauspaikkojen perusteella ei toteudu Bodominjärvellä. Elokuva kyllä houkuttelee varmasti nuorempaa ikäpolvea matkustamaan paikalle, mutta kuvauspaikkoja siellä ei ole. Siellä on todellinen tapahtumapaikka, jota Bodom-elokuva ja sen tarina pyörittävät ympärillään. Elokuvan nähneet hakevat autenttista kuvaa Bodominjärvestä. Tällä kertaa myös kummitustarinat ovat osallisena senkin takia, että elokuva on piinaava ja siitä saa kuvan, että murhaaja on edelleen siellä elävänä piinaamassa telttailijoita. Tämä luo täydellisen kummitustarinan Bodominjärvelle.

Pelkomatkailua Bodominjärvellä edistää myös siitä kerrottavat tarinat. Tutkielmassa on ollut esillä kummitustarinat. Bodominjärven tapahtumat esitetään myös karmaisevana selvittämättömänä mysteerinä. Sana karmainen, hirvittävä ja murhaleikki. Viittaavat

myös mahdollisuuksiin pelkomatkailulle. Murhaleikillä viitataan Bodom-elokuvassa tapahtuvaan murhaleikkiin, jossa nuorten yöpyminen Bodominjärvellä murhan tutkimisen tai uudelleen näyttelemisen sijaan kääntyy murhaleikiksi ja selviytymistariksi.

Kuva 3. Bodominjärven murhapaikka 6.7.2017. Matkailijat ovat jättäneet jälkeensä teltan sekä useita pieniä nuotioita.

8 Yhteenveto

Matkailualueen paikan identiteetin on hyvä tietää, koska silloin sitä pystyy helposti ylläpitämään, manipuloimaan tai jopa muuttamaan koska identiteetti ei ole ikinä stabiili. (Relph, 1986, s. 44.) Tutkielman tarkoituksena oli tutkia aineiston analyysin avulla Bodominjärven paikan identiteettiä synkkänä matkailukohteena. Median luoma paikan identiteetti Bodominjärvelle loi erilaisia synkän matkailun piirteitä. Vaikka osa aineistosta myötäili Bodominjärven identiteettiä aktiivisena ja mielenvirkistävänä alueena, sen valitseva identiteetti mediassa on synkkä. Synkkänä paikkana se sai erilaisia identiteettejä rikoksen, murhan ja kauhun saralla.

Pääkysymykseni tutkielmassa on: Millainen on median rakentama Bodominjärven paikan identiteetti. Vastaus tähän kysymykseen on, että median rakentama paikan identiteetti Bodominjärvelle on kietoutunut vuoden 1960 tapahtumiin tiukasti. Bodominjärvestä luodaan mielikuva pelottavana paikkana, murhapaikkana ja rikospaikkana. Se on kummitustarinoiden keskiössä median kirjoittamissa artikkeleissa. Täten myös sen identiteetti muokkautuu siihen suuntaa, että paikka koetaan pelottavana, jännittävänä ja mysteerinä. Bodominjärvi liitetään Suomen tunnetuimpiin rikosmysteereihin, mutta tämän lisäksi se on liitetty myös kansainvälisesti tunnettuihin rikos- ja murhamysteereihin. Tämä tarkoittaa sitä, että Bodominjärvi on päätynyt siihen kategoriaan, johon maailman tunnetuimmat mysteerit ja raat murhat on kategorioitu.

Bodominjärvestä kerrottiin urheilukertomuksia, rikoskertomuksia, kauhukertomuksia ja murhakertomuksia. Kolme neljästä kategoriasta on synkkiä. Toiseksi Bodominjärven tapahtumien uutisointi on hyvin värikästä ja se on saanut useita lempinimiä, joiden avulla tapahtuma tunnistetaan. Telttailulle yleensä on annettu pelottava kaiku, koska jokaisen pitäisi telttailusta nyt saada mielikuva Bodominjärven tapahtumista. Täten, jopa aktiiviteettina telttailu antaa jännitystä ja varovaisuutta matkailijoille. Värikästä on myös Bodominjärvestä paikkana kuvailevat sanat. Urheilukertomuksissa Bodominjärveä ei kuvailtu paikkana ollenkaan, mutta muissa kertomuksissa siihen on liitetty useita eri adjektiivejä antamaan voimakkaamman painon Bodominjärvelle. Tutkielmassa myös huomattiin,

kuinka pelkkä Bodom-sana tuottaa jo synkkiä kuvia. Tähän vaikuttaa myös tapahtumiin välillisesti liitetty elokuva, jonka nimeksi on painokkaasti annettu pelkkä Bodom.

Tutkielmassa halusin tuoda esille muitakin kuin Turun linnan synkän matkailukohteen. Suomessa on synkkiä matkailukohteita, joita ei matkailuteollisuudessa markkinoida synkkinä matkailukohteina. Median uutisoinnin avulla synkät matkailukohteet saavat oman väylän ihmisten tietoisuuteen. Bodominjärvestä ei mediassa ikinä puhuttu suoraan synkkänä matkailukohteena, mutta sen vetovoima synkkänä matkailukohteena on suuri. Heinäkuussa kun matkustin itse Bodominjärvelle, emme olleet ainoita paikalla. Paikalle saapui myös kolme nuorta tyttöä, jotka meidät paikalla huomattuaan pysyivät sivussa. Se, että satuimme tulemaan samaan paikkaan ei ollut sattumaa. Tapaamisessa näki myös sen, kuinka vaivaannuttavaa on tavata muita ihmisiä tällaisessa murhapaikassa. Muille ei haluta ehkä antaa sitä kuvaa, että mekin olemme täällä. Tästä syystä myös minä ja seurueeni vietti enää hetken paikan päällä ennen kuin lähdimme. Toisin sanoen tuntui siltä, kuin olisimme antaneet tytöille vuoron tulla tutkimaan paikkaa. Mistä muualta me ja nuoret tytöt olisimme kuulleet enää tänä päivänä Bodominjärven tapahtumista kuin mediasta? Kuten aikaisemmin tutkielmassani totesin 90% Bodominjärven uutisoinnista vuonna 2016 oli yhteydessä siellä tapahtuneihin murhiin.

Median avulla paikka oli helppo löytää sekä teltan sijainti oli helposti havaittavissa, kunhan vain otti puhelimen esille ja kirjoitti Googlen hakukenttään Bodominjärvi. Siten vuoden 1960 kuvaa pystyi vertailemaan nykypäivään ja siihen hetkeen, kun siellä olimme. Tutkielman analyysissä pystyttiin erottamaan erilaisia mielikuvia Bodominjärvestä, joiden perusteella Bodominjärvi tarjoaa mahdollisesti myös erilaisia synkän matkailun muotoja.

Ihmisen identiteetin kulttuurillinen- ja yhteisöllinen identiteetti vaikuttavat siihen, miten koemme paikat yhteiskunnassa. Paikan identiteettiin vaikuttaa siis se kulttuuri ja yhteisö, joka paikasta kirjoittaa tai jossa paikka sijaitsee. Bodominjärvelle matkustaessa ja murhapaikalla vieraillessa matkailija ottaa huomioon tiettyjä asioita alueesta. Teltan sijainnin lisäksi saatetaan tutkia myös muuta ympäristöä, jos vaikka minä olisin se viimeinen linkki mysteerissä ja löytäisin jotain mysteeriä muuttavaa. Kuten seuralaiseni Bodominjärvellä

sanoi; *Poliisien olis kuulemma pitäny kattoo ylös-puihin jos ne olis halunnu löytää sen murha-aseen.* Tämä lause on tullut tietoisuuteen median uutisoinnista. Se johdatti seurueeni katseet tietenkin ylös puihin ja niitä katsottiin.

Tutkielmaa oli minulle hyvin mielekästä tehdä. Olen itse synkkä matkailija, josta kertoo jo se, että vierailin Bodominjärvellä. Kiinnostus synkkiin matkailukohteisiin minulle on syntynyt jo varhaisessa aiheessa. Aina matkaillessani eksyn tahallisesti tai tahattomasti paikkoihin, joilla on synkkä kaiku. Matkailukohteita valittaessani tutkin aina synkän matkailukohteiden tarjonnan. Synkkää matkailua on helpompi harrastaa ulkomailla, koska jopa matkailijalle tietoja kohteista löytyy paljon englanniksi. Bodominjärvestä mediassa puhuttiin suurimmaksi osaksi vain suomeksi ja Suomessa täytyy tietää synkän tapahtumat, jotta tietää missä vierailla. Synkkänä matkailijana tunnistan itseni enemmän pelkomatkailun piiriin. Samoin Bodominjärvessä kiehtoo kummitustarinat ja mysteeri. Akaateemisesti aihetta oli myös mielenkiintoista tutkia, koska sain yhdistää kaksi suosikkiaihettani paikan identiteetin muodostumisen sekä synkän matkailun. Paikan identiteettiin kiinnostus on herännyt opintojen alkuvaiheessa ja olen pyrkinyt käyttämään paikan identiteettiä ja Edward Relphin ulottuvuuksia siitä jokaisessa mahdollisessa tutkielmassa yliopistossa. Tutkielmaa tehtäessä huomasin, että paikan identiteettiä tutkitaan paljon myös maantieteessä. Matkailun lisäksi maantieteessä ollaan kiinnostuttu paikan luonteen ja paikan muodostumisesta. Taustaa minulla maantieteeseen ja sen näkökulmasta paikan identiteetin tutkimukseen minulla ei ole, joten pyrin keskittymään matkailun näkökulmasta ja Edward Relphin näkökulmasta paikkaan. Paljon yhtäläisyyksiä paikan identiteetin tutkimuksessa kuitenkin oli maantieteen kanssa. Aikaisemmissa tutkimuksissa, joita listasin johdannossa maantieteessä, oli myös kiinnostuttu paikan kokemuksellisuudesta.

Tärkeimpänä tekijänä koko tutkimuksessa oli eettisyys. Suomen historia ei ole pitkä ja Bodominjärven tapahtumista on kulunut vain vähän yli 50 vuotta. Suomessa siis elää edelleen henkilöitä, jotka ovat välillisesti tai välittömästi yhteyksissä Bodominjärven tapahtumiin. Sen takia tutkielmassa ei mainita kenenkään henkilön nimeä, joka on liitetty tapahtumiin. Toisekseen artikkeleissa saattoi esiintyä kärkkäitä mielipiteitä Bodominjärven tapahtumista. Tutkielman tarkoituksena oli tutkia paikkaa eikä mielipiteitä tapahtu-

mista. Täten pidin myös tiukkaa linjaa analysoinnissa, etten tuo esille yksittäisten ihmisten mielipiteitä tapahtumista tai tekijästä. Synkkänä matkailijana tunnistan myös oman paikkani matkailijana ja synkistä tapahtumista kiinnostuneena henkilönä. Läpi tutkielman pyrin, etten tuo omia mielipiteitäni tapahtumista esille. Henkilökohtainen mielenkiintoni synkässä matkailussa ei liity rikosten ratkomiseen vaan tunnistan itseni enemmän pelko-matkailusta kiinnostuneena matkailijana.

Jatkotutkimuksessa voisi tutkia, miten median rakentama paikan identiteetti vaikuttaa matkailukohteeseen matkustamiseen. Tämän tutkielman aiheena on median rakentama paikan identiteetti, mutta varjoon jää tieto, onko tämä identiteetti vaikuttanut matkailijoiden syyhyn matkustaa matkailukohteeseen. Esimerkiksi Bodominjärvi on mediassa leimattu synkäksi kohteeksi, vaikuttaako se matkailijoiden mielikuviin paikan identiteetistä ja matkustavatko matkailijat Bodominjärvelle, sen synkän identiteetin puitteissa. Oman kokemukseni nuoret tytöt ja hylätty telta ovat vain arvailuja, siihen mikä näiden matkailijoiden motiivi oli matkustaa Bodominjärvelle.

Kiitokset

Haluan ensimmäiseksi kiittää tutkielmani ohjaajaa Soile Veijolaa. Tutkielman tekeminen oli välillä kuin Bodom-elokuvassa, mutta selviytyjä löytyi. Soile on tukenut gradun tekoa koko tämän ajan ja antanut erittäin tärkeitä ohjeita ja neuvoja gradun tekemiseen. Tämän lisäksi Soile on tarjonnut myös henkistä tukea ja tsemppiä kirjoitustyöhön. Soilen lisäksi haluan kiittää kaikkia muitakin, jotka olivat osallisena gradu seminaarissa niin opiskelijakollegoja ja muita ohjaajia Monika Lüthjee, Markku Vierua ja Outi Rantalaa.

Haluan myös kiittää ystäviäni yliopistossa ja yliopiston ulkopuolella suuresta tuesta ja tsempeistä gradun puitteissa sekä kuuntelemisesta. Henkisen tuen saaminen ystäviltä oli graduprosessin aikana erittäin tärkeää.

Viimeisimpänä muttei vähäisimpänä kiitoksia koko perheelleni, joka tuki ja neuvoi gradun tekemisessä. Tukea tuli jopa niin paljon, että sain matkaseuraa itselleni Bodominjärvelle. Kiitoksia myös siitä mielenkiinnosta, minkä esititte omaa tutkielmaani kohtaan. Se auttoi eteenpäin ja piti oman kiinnostuksen yllä läpi matkan.

Lähteet

- Af Forselles-Riska, C. (2006). Menneisyyden muuttuvat paikat. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu (s. 218-231). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Botterill, D. & Plantenkamp, V. (2012). Key Concepts in Tourism Research. SAGE Publications Ltd: London.
- Bristow, R. (2004). Myth Vs. Fact: An Exploration of Fright Tourism. Proceedings of the 2004 Northeastern Recreation Research Symposium.
- Coles, T., Hall, C. M. & Duval, D. T. (2009). Postdisciplinary tourism. Teoksessa J. Tribe (toim.), Philosophical issues in tourism (s. 80–100). Bristol: Channel View.
- Daiute, Colette & Lightfoot, Cynthia (toim.). 2004: Narrative Analysis. Studying the Development of Individuals in Society. California: Sage.
- Dalton, D. (2015). Dark Tourism and Crime. TJ International Ltd: Cornwall.
- Dimache, A., Wondirad, A. & Agyeiwaah, E. (2017). One museum, two stories: Place identity at the Hong Kong Museum of History. *Tourism Management*. 63(287-301).
- Haantie, M-C. (2013). Matkailukohteen identiteetin selvittäminen asiakasnäkökulmasta- Kyselytutkimus Inari-Saariselän matkailijoille osana alueen brändin identiteettiperustaista kehitystyötä. Pro gradu- tutkielma. Matkailututkimus.
- Heikkinen, Hannu L.T. 2010. Narratiivinen tutkimus – todellisuus kertomuksena. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 3. uusittu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 143-159.
- Hovi, T. (2011). Synkkä turismi. *Sananjalka* 53 (2011), s. 181–195.
- Ilman, R. (2006). Momo ja lähikaupan Mohammed. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu (s. 110-128). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Jegorow, S. (2011). Bodomjärven synkkä salaisuus. Haettu 23.10.2016 osoitteesta: <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2011/12/09/bodominjarven-synkka-salaisuus>
- Jyväskylän Yliopisto. (2015). Tutkimusstrategiat. Haettu 10.11.2016 osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat>
- Karjalainen, P. (1997) Aika, Paikka ja Muistin Maantiede. Teoksessa T. Haarni, M. Karvinen, H. Koskela & S. Tani (toim.) Tila, Paikka ja Maisema- Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen (s. 227-241). Vastapaino: Tampere
- Karjalainen, P. (2006). Topobiografinen paikan tulkinta. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu (s. 83-92). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Keskitalo-Foley, S. (2006). Kolme näkökulmaa Lapin paikkana kokemiseen. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu (s. 129-146). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Klaus Mäkela (toim.) Aineiston kvalitatiivisen analyysi ja tulkinta. Gaudeamus Lauhio E. (2010). 50 vuotta Bodominjärven surmista- Murhapaikasta tuli kaatopaikka. Haettu 24.10.2016 osoitteesta: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2010060511807613_uu.shtml
- Knuuttila, S. (2006). Paikan moneus. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu (s. 7-11). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Koponen, J-M. (2016). Bodom vaatii lisää uhreja- ”täydellinen murha” suomalaiseloku- vassa kiinnostaa myös ulkomailla. Haettu 7.12.2017 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-9082874>.
- Koutonen, J. (2012). Synkkä matkailu imaisee matkailijoiden eurot. Haettu 29.11.2017 osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-6378126>

- Kymäläinen, P. (2006). Paikan ajattelun haasteita. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), *Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu* (s. 203-217). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Lengen, C. & Kistemann, T. (2012). Sense of place and place identity: Review of neuroscientific evidence. *Health & Place Journal*. 18(1162-117).
- Lennon, J. & Foley, M. (2000). *Dark Tourism*. London: Continuum.
- Lind, S. (2008). Paikkakokemuksen subjektiivinen totuus- Humanistisen maantieteen mukaisen paikkakokemuksen analyysi Søren Kierkegaardin eksistenssitason teorian näkökulmasta. Pro gradu-tutkielma. Yliopistopaino: Tampere.
- McCabe, S. & Marson, D. (2006). *Tourist Constructions and Consumptions of Space*. Teoksessa P. M. Burns & M. Novelli (toim.), *Tourism and Social Identities ' - global Frameworks and Local Realities*. Elsevier: Oxford.
- Media Audit Finland. (2016). Haettu 10.11.2016 osoitteesta <http://mediaauditfinland.fi/levikit/tilastot/>.
- Ojankoski, Teija (1998). Oikea pieni kaupunki. Maantieteen ja asukkaiden näkökulma suomalaisen pikkukaupunkiin. Turku, Turun yliopisto, sarja C, osa 142.
- Podoshen, J., Venkatesh, V., Wallin, J., Andrzejewski, Jin, Z. (2015). Dystopia dark tourism: An exploratory examination. *Tourism Management*. 51(316-328).
- Proshansky, H.M., Fabian, A.K. & Kaminoff, R. (1983). Place-identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*. 3(57-83).
- Pöysä, J. (2006). Matkalla kaupunkiin ja aikuisuuteen. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosnen & U. Piela (toim.), *Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu* (s. 156-170). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Relph, E. (1986). *Place and Placelessness*. London: Pion
- Sharpley, R. (2009). Shedding Light on Dark Tourism: An Introduction. Teoksessa R. Sharpley & P. R. Stone (toim.), *The Darker Side of Travel: The Theory and Practice*

- of Dark Tourism (s. 3-23). Richard Sharpley & Philip R. Stone (toim.) Bristol: Channel View.
- Räsänen, M. (2012). Paikasta toiseen- Matkailukokemukset ja alueellisen identiteetin rakentuminen. Pro gradu- tutkielma. Yliopistopaino: Joensuu.
- Saarinen, E. (1994). Filosofia. WSOY: Helsinki.
- Sakki, I., Mäkinieniemi, J-P., Hakoköngäs, E. & Pirttilä-Backman, A-M. (2014). Miten tutkia sosiaalisia representaatioita?. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*. 51(317-329).
- Semi, J. (2010). Sisäiset sijainnit- tutkimus sukupolvien paikkakokemuksista. Väitöskirja. Yliopistopaino: Joensuu.
- Somers, M. R. (1994). The narrative constitution of identity: A relational and network approach. doi:10.1007/BF00992905
- Schnell, S. (2003). Creating narratives of place and identity in “Little Sweden, U.S.A.”. *The Geographical Review*. 93(1).
- Suomen Elokuvasäätiö (2016). Kotimaisten elokuvien katsojaluvut. Haettu 9.11.2016 osoitteesta <http://ses.fi/tilastot-ja-tutkimukset/kotimaiset-katsojaluvut/>
- Tuan, Y-F. (2006). Paikan taju: aika, paikka ja minuus. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laakosken & U. Piela (toim.), *Paikka: Eletty, kuviteltu, kerrottu* (s. 15-30). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Van 'T Klooster, S., Van Asselt, M. & Koenis S. (2002). Beyond the Essential Contestation: Construction and Deconstruction of Regional Identity. *Ethics, Place & Environment*. 2(109-121).
- VisitEspoo. (2016). Haettu 17.1.2017 osoitteesta <https://www.visitespoo.fi/fi/alueet/bo-dominjarvi/>.
- Veijola, S. (2002). Aitoja elämyksiä näyttämöllä: matkailun elämysteollisuuden sosiaalisesta ja taloudellisesta logiikasta. Teoksessa J. Saarinen (toim.), *Elämys: teollisuutta*,

taloutta vai jotain muuta? Lapin yliopiston menetelmäteieteellisiä julkaisuja. 2(91-113).

Walter, T. (2009). Dark Tourism: Mediating Between the Dead and the Living. Teoksessa R. Sharpley & P. R. Stone (toim.), *The Darker Side of Travel: The Theory and Practice of Dark Tourism* (s. 3-23). Richard Sharpley & Philip R. Stone (toim.) Bristol: Channel View.

Wearing, S., Stevenson, D. & Young, T. (2010) *Tourist Cultures: Identity, Place and the Traveller*. Sage: London.

Yan, B-J., Zhang, J., Zhang, H-L., Lu, S-J. & Guo, Y-R. (2016). Investigating the motivation- experience relationship in a dark tourism space: A case study of the Beichian earthquake relics, China. *Tourism Management*. 53(108-121).

Zimmerbauer, Kaj (2008). *Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä*. Väitöskirja. Yliopistopaino. Helsinki.